

Stelselmatige semantiek door Suwinet

Pieter Wisse

21 april 2008

Bureau Forum Standaardisatie
Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie

inhoudsopgave

33.	Tot besluit	3
1.	Inleiding	3

Deel I

Sector: achterhaalde maatvoering voor informatieverkeer

2.	Kijken met stelselblik	5
3.	Digitale netwerkverbindingen als nieuwe voorwaarde	6
4.	Authenticatie en autorisatie als kritieke voorzieningen	6
5.	Voorbij sectorale gemeenschappelijkheid	7
6.	Waarschuwingsteken: samenloop!	8
7.	Moderniseringsslag door Suwinet	9

Deel II

Van sectorale stam naar geënte loot

8.	De stam blijkt op ruimere schaal een takkenbundel	10
9.	Eén stuk, allerlei voorstellingen	10
10.	Verkeersregels verschillen van verkeer	12
11.	Aparte context voor relevant verschil	12
12.	De waarden van een variabele	14
13.	Opvoeren van variabiliteit	15
14.	Oprekken van een begrip voor productieve afleidingen	16
15.	Apàrt accent op vermogenstoets	17
16.	Zicht op stelselmatige deelpatronen: variaties op thema	19
17.	Welke context geldt eigenlijk voor 'ons' netwerk?	20
18.	Verwaarloosde complexiteit van adresseringen	21
19.	Fundament met passende variëteit	22
20.	Op stelselschaal moet ook operationele structuur veranderlijk zijn	23
21.	Allemaal mensen	24
22.	Ook apàrt accent op inkomenstoets	24
23.	Diverse relaties voor generatieverschillen	25
24.	Directe en indirecte bewijzen door bevoegd gezag	26
25.	Vreemd is betrekkelijk	27
26.	Gezonde verbijzonderingen volgens context	28

Deel III

Dynamiek van toegevoegde informatiewaarde

27.	Het ene beroep is het andere niet	30
28.	Terug naar de bron	33
29.	Hergebruik van structuur	36
30.	Het hemd-van-je-lijf als vermogensbestanddeel	38
31.	Toenemend hergebruik dankzij stelselmatige fundering	39
32.	Vijf in één klap	40

literatuur	41
over de auteur	41

33. Tot besluit

Onderzoek van het Suwi Gegevensregister wijst uit dat de informatie die de Suwinet-partijen gebruiken slechts fractioneel door hun bemoeienis ontstaat. Vooral gebruiken zij informatie uit andere bronnen. Dat feitelijke hergebruik lijkt symptomatisch voor elke traditionele maatschappelijke sector.

Met stelselmatig is hier het gehele maatschappelijk bereik bedoeld, dus veel ruimer dan sectoraal. De aanzet tot een stelselmatig informatiemodel toont hoeveel reële betekenisvariëteit als het ware afgeknipt wordt en zodoende verloren gaat, zodra informatie apart binnen een sector geregistreerd raakt. Dat gebeurt vanzelfsprekend nog sterker per aparte organisatie in zo'n sector. Zonder expliciete context kan interpretatie twijfelachtig uitvallen.

Voor enkelvoudige informatieverstrekking door burgers en bedrijven moeten reële betekenissen geborgd zijn waarvoor zij verantwoordelijk worden gehouden. Vergelijkbaar moet informatie consistent zijn die verschillende overheidsorganisaties ieder apart verstrekken aan burgers en bedrijven. Het stelselmatig perspectief maakt pas duidelijk genoeg wat als enkelvoudig en eenduidig en consistent geldt.

Met moderne voorzieningen voor informatieverkeer kan een deelnemer steeds relevante informatie van buitenaf verkrijgen op het moment dat hij er specifiek behoefte aan heeft. Hij voegt zijn eventuele informatiewaarde toe, die op haar beurt eveneens stelselmatig beschikbaar is voor daartoe geautoriseerde deelnemers aan informatieverkeer.

Zowel de kwaliteit als doelmatigheid van (uitvoerings)processen kan verbeteren door informatieverkeer volgens stelselmatige betekenisordering met maatschappelijk bereik.

1. Inleiding

Dit is het verslag van verkennend onderzoek naar, respectievelijk schetsmatig ontwerp van semantische interoperabiliteit. Het vertrekpunt is zgn keteninformatisering werk & inkomen, zeg ook maar Suwinet. Vanuit stelselmatig perspectief krijgen tegelijk verbreding en verdieping van informatiemodel(len) bijzondere aandacht.

De uitkomst van het onderzoek/ontwerp mikt op maatschappelijke schaal, zodat ook semantiek principieel als infrastructureel aspect gepositioneerd raakt. Dat reikt natuurlijk (veel) verder dan Suwinet.

Dergelijke verruiming tot een open stelsel voor informatieverkeer is een nieuw, ingewikkeld vraagstuk. Nieuwigheid werpt voor lezers een extra drempel op. Het vraagstuk verdwijnt echter niet door ontkenning van zijn reële variëteit. Veel aangehaald is Albert Einstein met "Make everything as simple as possible, but not simpler." Daarom gaat dit verslag reële variëteit niet uit de weg, integendeel, maar besteedt navenant extra zorg aan toelichting. Hoewel dit verslag begrijpelijk kan zijn voor iedereen, is het onmiskenbaar een onderwerp voor gevorderden en vergt begrip zorgvuldige aandacht ... en dus nogal wat tijd. Daarom behoren snelle beslissers niet tot de doelgroep. Van hun adviseurs wordt echter verwacht dat zij die moeite wel nemen.

Voor wie nog nooit zo stilstond bij informatieverkeer, maatschappelijke schaal, bijbehorende stelselmatigheid en dergelijke wekt vermelding van Suwinet wellicht verwarring. Gaat het om aanbevelingen ter verbetering van Suwinet? Nee! Althans, zeker niet direct.

Eigenlijk is het omgekeerd. Omdat Suwinet reeds op sectorschaal een uitgewerkt informatiemodel kent voor operationele informatie-uitwisseling, kunnen daar mogelijkheden voor eventueel verdere opschaling prima onderzocht worden. Met zijn bestaande, door

werkende informatie-uitwisseling bewezen model biedt Suwinet dus primair onderzoekmateriaal.

Naar informatieverkeer op de schaal van de gehele (informatie)maatschappij, veel ruimer dus dan een enkele sector, zijn 'we' hard op weg. Sterker nog, zijn 'we' allang druk mee bezig. Maar hoe valt dergelijk verkeer optimaal te beheersen? Wat vormt het dynamisch evenwicht tussen bevorderen van wenselijke ontwikkelingen en (zoveel mogelijk) vermijden van wat averechts verschijnt.

Op die feitelijk ruimste schaal moet interoperabiliteit (ook) semantisch geborgd zijn om dwingende redenen die variëren van kwaliteit en doelmatigheid tot en met betrouwbaarheid en veiligheid. Daarom geldt als doel van het onderzoek of stelselmatige betekenisordering valt te vestigen en, zo ja, hoe Suwinet er bij wijze van succesvol voorbeeld in past.

De opdrachtgever is het Bureau Forum Standaardisatie, een onderdeel van Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie (GBO). Bureau Keteninformatisering Werk & Inkomen (BKWI) verleende medewerking. Het onderzoek/ontwerp is uitgevoerd door Pieter Wisse (Information Dynamics).

Wat documentatie betreft, is voor het onderzoek vooral gebruik gemaakt van *Gegevensregister SUWI 4.0*, in het bijzonder *Deel I, Beschrijving en gegevensmodel*. Suwi is de afkorting voor Structuur uitvoering werk en inkomen. Die documentatie is openbaar.¹ Voor de informatiemodellen op stelselmatige leest heeft de auteur van de voorliggende rapportage geput uit zijn ontwerpportefeuille.

Alvorens Suwi Gegevensregister te bespreken, wordt in deel I bedoeld stelselmatig perspectief algemeen toegelicht. Dat gebeurt hier in de paragrafen 2 tot en met 7 slechts summier, naar aanleiding van enkele passages in *Deel I, Beschrijving en gegevensmodel* van *Gegevensregister SUWI 4.0*.

Het Suwi Gegevensmodel is zó uitgebreid, dat het in genoemde documentatie ingedeeld is volgens submodellen. Deel II van dit onderzoek- annex ontwerpverslag is gewijd aan slechts één van die submodellen, te weten van de zgn stamgegevens zoals ze voor de partijen (lees: instellingen) in Suwinet bepaald zijn. Juist stamgegevens, zoals de aanduiding 'stam' suggereert, zijn extra gevoelig voor stelselmatige oriëntatie op betekenissen. Dat rechtvaardigt de uitgebreide behandeling van het submodel Suwinet-stamgegevens. Met een reeks van modellen licht deel II van paragraaf 8 tot met 26 tegelijk de methode toe die op stelselschaal nodige en voldoende eenduidigheid in betekenisordering borgt. Die methode (metapatroon) verschilt wezenlijk van wat traditioneel werkte voor een geïsoleerde taak of toepassing. Dankzij het stelselmatige fundament waarvan deel II de aanzet schetst, behandelt deel III alle overige submodellen van Suwi Gegevensmodel elk in (veel) korter bestek.

Het onderzoek annex ontwerp bevestigt dat semantische interoperabiliteit niet ontstaat door absolute standaardisatie van betekenis. Wezenlijk voor productief informatieverkeer zijn relevante betekenisverschillen die zonodig samenhang kennen voor hun consistentie. Dat lukt, zoals dit verslag documenteert, met contextuele verbijzondering overeenkomstig reële informatiebehoeften.

¹ Zie de website van BKWI (www.bkwi.nl) en kies achtereenvolgens 1. Suwinet, 2. SGR/SuwiML en 3. Downloads.

Deel I

Sector: achterhaalde maatvoering voor informatieverkeer

2. Kijken met stelselblik

In *Regeling SUWI*, artikel 6.1, staan “inkijken” en “meldingen” genoemd als functies van Suwinet. Dat principieel aangezette onderscheid kan grotendeels verdwijnen door het netwerkarakter van het stelsel voor informatieverkeer.

Wie over een dijk fietst, ziet het volgende dorp alweer opdoemen. De fietser kijkt náár de kerktoren. Iemand kan kijken wat hij (fietser) wil, maar die toren is en blijft staan waar hij (toren) stond.

Dat zogenaamde “inkijken” werkt anders. De informatieverzameling ‘staat’ weliswaar ergens geregistreerd. Er bestaat echter géén onmiddellijk zicht op.

Wat de kijker feitelijk ziet, is niet de, zeg maar even, oorspronkelijke informatie. De netwerkverbinding faciliteert daarentegen overbrugging van afstand en/of tijd ... en zeker medium. Waar kijkt hij dan wèl náár? De persoon in kwestie kijkt helemaal niet in zo’n informatieverzameling. Hij ziet altijd één of andere, noem het maar, vertoning.

Maar wat is zo’n vertoning dan anders dan een (ver)melding? Er is altijd berichten- ofwel informatieverkeer voor nodig.

Regeling SUWI vermeldt onder “inkijken” de mogelijkheid om van “elkaar gegevens [...] over te nemen.” Wat is het verschil met “meldingen,” die er zijn om “elkaar gegevens, documenten of andere informatie te verstrekken”?

Het verschil zit ‘m dus in de initiatiefnemer. Een inkijker neemt zèlf het initiatief voor “inkijken,” terwijl hij “meldingen” hoe dan ook ontvangt ... omdat een andere partij dáártoe het initiatief nam. (Dergelijke) meldingen doen ... melding van een gebeurtenis die de geadresseerde niet zelfstandig bijhoudt. Zo krijgen andere instellingen de inschrijving van een nieuwe werkzoekende gemeld. Voor die instellingen is het onwerkbaar dagelijks alle werkzoekenden te “inkijken” voor toevoegingen, respectievelijk afvoeringen.

Waarom, algemener beschouwd, telt eigenlijk de aanvraag voor een vertoning niet eveneens als een melding? Vanuit stelselperspectief is het gewoon allemaal informatieve interactie, informatieverkeer dus, die verloopt tussen minstens twee (netwerk)knooppunten.

Afgaande op de documentatie lijkt het erop dat Suwinet de zgn Suwinet-partijen via push (meldingen) en pull (inkijken) helpt om informatie te dupliceren. Met alle benodigde informatie beschikbaar in eigen registers, kan zo’n enkele partij die informatie verder zelfstandig verwerken enzovoort. Overigens blijft bij inkijk duplicatie meestal achterwege.

Onder die noemer wordt echter tevens de mogelijkheid van het overnemen van informatie geboden, omdat sommige programmatuur (nog) gebaseerd is op zgn invoer vanuit een geheugen in één hetzelfde informatiesysteem of hoogstens een lokaal netwerk.

Die opzet past bij seriegewijze verwerking (batch). Wanneer het verwerkingsproces verhoudingsgewijs kostbaar is en/of onmiddellijke informatieoverdracht (te) onbetrouwbaar, loont het om grondstoffen van te voren klaar te zetten. Want onderbreking van het verwerkingsproces door gebrek aan grondstoffen is blijkbaar ondoelmatig. De kans op onderbreking is uiteraard groter, naarmate de levering van grondstoffen omslachtiger is. Inmiddels werken digitale netwerken doorgaans betrouwbaar genoeg voor, zeg maar, just-in-time beschikbaarstelling. Eveneens zijn middelen voor digitale verwerkingsprocessen niet langer verhoudingsgewijs duur, maar juist goedkoop. Dergelijke voorwaarden maken interactiegewijze verwerking mogelijk (in plaats van seriegewijze).

3. Digitale netwerkverbindingen als nieuwe voorwaarde

Er zijn allerlei redenen waarom de meeste deelnemers aan modern informatieverkeer voorsnog desondanks vasthouden aan inrichting van strikt eigen informatievoorziening met kenmerken van seriegewijze verwerking op wat inmiddels knooppunten zijn. Hun aarzeling komt stellig voort uit onzekerheid. Het is natuurlijke altijd een reële vraag of zonder duplicatie, respectievelijk replicatie van informatie de afhankelijkheid van andere partijen niet een risico vormt voor eigen resultaat.

Maar het woord duplicatie zegt het al. Blijkbaar waren betrokken partijen altijd al van elkaar afhankelijk. De verschuiving van seriegewijs naar interactiegewijs maakt inderdaad de onderlinge verbinding kritischer. Realistisch bekeken is het wel zo dat wanneer zulke zgn vitale infrastructuur hapert, er feitelijk een groter probleem is. Dan maakt vertraging met dat eigen resultaat niets meer uit.

Praktisch gezien duurt het enige tijd, en ongetwijfeld nog wat langer, voordat keten- en netwerkpartijen hun eigen informatieverzamelingen herzien. Zij kunnen duplicatie verwijderen, want voor oorspronkelijke (lees ook: authentieke) informatie kan een bepaalde partij tijdig terecht bij de bron ervan (dus een andere deelnemer aan informatieverkeer). Dat lukt iedere keer wéér dankzij (netwerk)verbinding respectievelijk infrastructuur voor informatieverkeer. Elke partij beperkt zich qua register(s) daardoor tot karakteristieke toegevoegde (informatie)waarde. Dergelijke informatie kan op haar beurt beschikbaar zijn voor verdere interacties.

Hoewel het dus een langdurig veranderingsproces vergt, moeten vroege stappen meteen zo goed mogelijk in de juiste richting worden gezet. Daarvoor dient het stelselperspectief.²

4. Authenticatie en autorisatie als kritieke voorzieningen

Dat perspectief waarvoor informatieverkeer kenmerkend is, noodzaakt tot erkenning van maatregelen voor in het bijzonder authenticatie en autorisatie op stelselschaal.

Voor authenticatie wordt kortweg verwezen naar DigiD.³

Autorisatie verdient hier nadere aandacht, omdat het een wezenlijk aspect van operationalisering van “inkijken” en “meldingen” betreft. Daar komt bij dat informatieverkeer op maatschappelijke schaal ooit (ver) voorbij de beperking gaat van één enkele organisatie of een bepaalde verzameling organisaties als een sector.

Het stelselmatige perspectief moet zodanig rijk zijn, dat primaire betekenisordering nodige en voldoende aanknopingspunten verschaft voor passende autorisatie. Autorisatie geldt trouwens secundair in de zin dat er zonder primaire informatie natuurlijk niets valt te autoriseren.

Door de stelselschaal raakt pas evident dat autorisatie in belangrijk opzicht mede bepaalt wat in samenhang moet gelden als relevante en nauwkeurige verschillen van betekenis. Hiervoor zijn mislukkingen illustratief om over/voor maatschappelijke onderwerpen zoals kind en patiënt een zgn elektronisch dossier te voeren. De vergissing bestaat eruit om dossier geobjectiveerd op te vatten. Het zou een ding zijn, dus met bijbehorend uniforme indeling en inhoud. Mis! Want dat strookt natuurlijk niet met de uiteenlopende, nota bene zelfs

² Oriëntatie volgens informatieketens met diverse schakels verruimt het begrip (informatie)bron. Elke toevoeging van een (informatie)waarde is per definitie authentiek. Daarvoor geldt de betrokken schakel dus als bron. Zo beschouwd zijn de zgn basisregistraties feitelijk evenzovele bronnen met, zeg maar, beginwaarden. Omdat ze echter (nog) niet compleet genoeg zijn voor relevante keten- en netwerkprocessen, zorgt de aanduiding ‘basis’ voor verwarring.

³ DigiD geldt voor burgers. Voor zgn professionals voorziet Suwinet apart in authenticatie en autorisatie op basis van role-based access control (RBAC).

tegenstrijdige belangen met kind-, respectievelijk patiëntinformatie. Daarom moet steeds zo'n zo specifiek mogelijk te duiden belang van een specifiek betrokken partij als criterium tellen. Het verband is, dat een bepaald belang tot uitdrukking komt in een overeenkomstig autorisatieprofiel. Voilà, wat aan primaire informatie volgens een profiel beschikbaar is, ... is precies het ene dossier in kwestie. Zoveel profielen, zoveel dossiers, klaar. Het is dus zinloos om het dossier te willen realiseren. Door flexibele, betrouwbare voorzieningen voor autorisatie is elk dossier een resultante. Op die veranderlijke manier kan een dossier ook aangepast blijven aan reële, erkende informatiebehoefte van steeds de gebruiker in kwestie. Authenticatie biedt als het ware een enkel, betrouwbaar toegangspunt tot deelname aan informatieverkeer. Zonder autorisatie blijft een deelnemer op dat ene punt, ofwel komt niet verder. Belangenscheiding, werkzame audit trails en dergelijke vergen dat autorisatie van die ene deelnemer zodanig nader verdeeld is volgens, algemeen gezegd, hoedanigheden waarin hij bijdraagt aan interacties.

In het stelsel voor informatieverkeer op inter- of transactionele basis vormt passende autorisatie weer een reden duplicatie te vermijden (en hoogstens zgn replicatie toe te staan). Want anders moet de autorisatie voor gebruik van een duplicaat gekoppeld zijn, enzovoort, aan wat als authentieke informatie geldt.

5. Voorbij sectorale gemeenschappelijkheid

Het Suwi Gegevensmodel borgt dat “[d]e betekenis van de gegevens die tussen de Suwinet-partijen worden uitgewisseld [...] dien[t] eenduidig en ondubbelzinnig te zijn.” Ervan afgezien dat “eenduidig” en “ondubbelzinnig” in dat verband synoniemen zijn, klopt die bedoeling praktisch. Er zijn echter diverse methoden. De keuze moet afhangen van het bereik van het informatieverkeer.

Op (zeer) kleine schaal voldoet een lijstje prima. Elk gegeven (lees ook: informatie-element) krijgt een unieke naam. Omdat het bij een kort lijstje blijft, zijn korte namen onderscheidend genoeg.

Suwinet vertegenwoordigt reeds een aanzienlijke schaal voor informatieverkeer. Desondanks staan de informatie-elementen in een, zeg maar, platte lijst opgesomd. Zie *Suwi Gegevensregister Woordenboek*. Aan die lijst is herkenbaar hoezeer dergelijke naamgeving onder druk komt, zodra het aantal gegevens-/informatie-elementen sterk toeneemt. De eis dat het een naam uit één stuk moet zijn, leidt tot vrijwel zinloze alfabetische ordening. Her en der wat turven levert op dat 33 van die namen/elementen met het woord “aantal” beginnen, van “aantal SV-dagen arbeidsverleden” tot en met “aantal zelfstandig verrichte sollicitaties.” De andere ‘sterke’ gevallen, met het beginwoord

bedrag	: 65
code	: 183
conclusie	: 9
datum	: 193
indicatie	: 121
naam	: 21
omschrijving	: 39
tijdstip	: 7
toelichting	: 58

namen/elementen.

Dat loopt zo uit de hand, omdat zo'n complete naam uit één stuk steeds tegelijk ‘zijn’ relevante context moet omvatten. Daar verandert ook niets aan door de woordvolgorde binnen zo'n naam te wijzigen. Alleen is het effect dan waarschijnlijk niet zo opvallend als hierboven

getoond op basis van gelijkkluidende beginwoorden. Maar de alfabetische volgorde kan zelfs gauw verwarren. Hoe weet iemand dat hij bij “indicatie” moet zoeken ipv “code”?

De oplossing die van oudsher bekend is bij bibliotheken, bestaat eruit de namen volgens expliciete structuur op te stellen: een thesaurus. Daarvoor kunnen samenstellende elementen verdeeld staan over zgn niveaus. Bijvoorbeeld een bedrag is overal ... een bedrag, steeds verbijzonderd volgens een apart vermelde context.

De methode van contextuele verbijzondering volgens hiërarchische niveaus biedt voorts de Suwinet-partijen mogelijkheden voor interactieve gemeenschappelijkheid met partijen buiten hun traditionele sector. Het Suwinet Gegevensmodel suggereert slechts minimale “inkijken” en “meldingen” bij/door, respectievelijk van/naar extrasectorale partijen. Dat strookt met de oriëntatie volgens seriegewijze verwerking per onafhankelijk gedachte organisatie. Als keten- en netwerkpartij is een schakel nu eenmaal afhankelijk. Een sector was ook nooit een grens waarbuiten een organisatie zich van deelname aan informatieverkeer onthoudt. Want op de één of andere manier kon zij over duplicaten beschikken, bijvoorbeeld van persoonsinformatie volgens de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Zgn aparte registratie op vertoon van legitimatiebewijs gebeurt natuurlijk netzogoed bij de gratie van afhankelijkheid van de uitgever van dat bewijs in kwestie.

Als stelsel geldt reëel wat het netwerk dekt. Voorzover een domein, sector, zuil oid. ooit bestaansrecht had als grondslag voor een informatiestelsel, is dat voorbij.

Tegenwoordig is dekking globaal. De netwerkmaat maakt daarom onontkoombaar dat Nederland allerlei voorzieningen voor maatschappelijk informatieverkeer internationaal dimensioneert. Het lijkt (nog) overdreven, maar pas zo ruim mogelijk genomen stelselperspectief biedt scherp zicht. Daarom is met die opzettelijke blik het Suwi Gegevensmodel onderzocht. Wat maakt het eigenlijk uit? Maar eerst komt een verschijnsel aan bod dat steevast opgevat moet worden als aansporing voor semantiek volgens stelselperspectief.

6. Waarschuwingstekens: samenloop!

Ook in *Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel van Gegevensregister SUWI 4.0* staat “samenloop” vermeld (zie par. 4.14). Het Inlichtingenbureau faciliteert “het onderzoek naar samenloop van een uitkering met andere uitkeringen, arbeidsverhouding, studiefinanciering, inschrijving hoger onderwijs of met een te hoog vermogen.”

Aandacht voor dergelijke samenloop is zelfs karakteristiek voor overheidsbemoeienis. Voor adequate herverdeling van financiële middelen is het nu net de bedoeling dat, zeg maar, dwarsverband tussen diverse overheidsinstellingen bestaat. Zoals die taak van het Inlichtingenbureau aangegeven is, illustreert concreet de noodzaak van grensovergangen tussen traditionele sectoren. (Veel) ruimere stelselmaat, dus.

De reflexmatige inrichting van informatievoorziening (hierboven reeds aangestipt als seriegewijze verwerking) komt neer op een poging om voor een bepaald geval van samenloop daarvoor benodigde informatie apart te verzamelen. Naar de aard van de taak, samenloop immers, gaat het daarbij zelfs principieel om duplicaten. Dat krijgt de aanduiding zus-of-zo dossier.

Zulke centralisatie volgens duplicaten faalt, zoals recent het zgn elektronisch kinddossier toont. Zo maakt een mechanisme voor autorisatie dat selectief genoeg werkt, er nog géén geïntegreerd bestanddeel van uit (zie ook hierboven paragraaf 4).

Dat gebrek ondermijnt, begrijpelijk, vertrouwen. Waarom trouwens duplicaten? Aanleverende partijen blijven voor hun onmiddellijke taken uiteraard hun verzamelingen authentieke informatie benutten. Aan kwaliteit dáárvan besteden operationele medewerkers zorg, terwijl

wat er allemaal gedupliceerd wordt ..., tja, er zijn geen prikkels om daarvoor je best te doen. En met een interactieve opzet van informatieverkeer kan het inmiddels anders.

7. Moderniseringslag door Suwinet

Suwinet werkt al vergaand anders. Dus anders dan maar weer een zoveelste superdossier waarin om te beginnen ruim verzamelde informatie gedupliceerd staat ... en dan zien 'we' wel verder.

Nogmaals, het Suwi Gegevensmodel is pertinent géén model van/voor zo'n sectoraal dossier, of zelfs ruimer. Wèl verschaft het model de Suwinet-partijen een referentiekader. Wie een bericht opmaakt, hoeft daarvoor niet langer aparte afspraken te maken met àlle (mogelijke) ontvangers. Het volstaat dat opmaak voldoet aan het ene, nota bene, uitwisselingsmodel. Daar moet de ontvanger dus ook zijn voor deugdelijke interpretatie van berichten afkomstig van andere Suwinet-partijen (en, waarom niet, van interne berichten).

Met de taakopvatting als verkeersregelaar, niets meer en niets minder, functioneert Suwinet ronduit modern. Verder verklaart stellig de beperking tot partijen in dezelfde maatschappelijke sector en onder bijbehorend dezelfde politiek verantwoordelijke bewindspersoon mede het praktisch succes ...

... maar door diezelfde beperking mist Suwinet de schaal waarop interoperabiliteit uiteindelijk geborgd moet zijn. Dáárvoor ligt de nadruk hier op semantische interoperabiliteit.

Deel II

Van sectorale stam naar geënte loot

8. De stam blijkt op ruimere schaal een takkenbundel

Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel presenteert het Suwi Gegevensmodel volgens een aantal zgn submodellen. In die reeks komt het submodel Stamgegevens daar het eerste aan de beurt.

Wat geldt als stamgegevens, illustreert direct overduidelijk hoe afhankelijk Suwinet feitelijk is van informatiebronnen elders. Dat (in)zicht raakt wellicht versluierd, omdat de ordening dus niet algeme(e)n(er) stelselmatig is. Met andere woorden, het submodel betreft niet zozeer stamgegevens in het algemeen, maar blijft tot Suwinet-stamgegevens beperkt. Nota bene, overwegend impliciet is een bepaalde context aan de orde. Daarop is de ordening van informatie-elementen in het submodel voor Suwinet-stamgegevens afgestemd. Dat is volstrekt logisch met het oog op de verhoudingsgewijs beperkte strekking van het verdere informatiegebruik. De eis dat het submodel bestaande, dus geïsoleerd werkende informatiesystemen in Suwinet moet faciliteren, versterkt noemenswaardig de vooronderstelling van die context in kwestie.

Netwerklogica is kwalitatief anders. Het klopt dat werkende informatiesystemen (legacy) moeten kunnen blijven functioneren. Dat neemt echter niet weg dat vroeg of laat informatieverkeer volgens die netwerklogica zal verlopen. Dat houdt in dat informatie steeds zo actueel mogelijk uit de relevante bron(nen) geput wordt. Lees voor bron ook ... stam. Het gevolg voor een domein zoals Suwinet is, dat dáár verdwijnt wat daar stamgegevens heet. Ervoor in de plaats komen eventuele verwijzingen. Dankzij dergelijke relaties verschijnt geleverde informatie volgens de ordening die voor de nadere context specifiek relevant en accuraat is.

Als oordeel over het submodel Suwinet-stamgegevens is “Dat kan dus wèg!” echter nogal abrupt. Daarom volgt hier een schets van dergelijke informatie volgens stelselmatig(er) perspectief. Als schets is het een voorbeeld, ook verre van volledig. Hier gaat het erom te illustreren dat semantische standaardisatie op stelselschaal neerkomt op samenhangende betekenisverschillen.

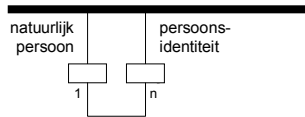
9. Eén stuk, allerlei voorstellingen

Als hoofdelement in het submodel Suwinet-stamgegevens komt persoon in aanmerking. Dat lijkt eenvoudig genoeg. Is GBA niet de basisregistratie voor (natuurlijke) personen? Volstaat daarom in een wereld met betrouwbare netwerkverbindingen niet een enkele verwijzing? Ja, zo zou het optimaal werken, mits GBA op haar beurt reeds stelselmatig ingericht zou zijn. Daaraan schort het echter. Zoals het model hier opgebouwd wordt, geeft daarvoor een verklaring. Gaandeweg staat eveneens de gehanteerde schematechniek toegelicht (metapatroon).

Een informatiestelsel (lees ook: stelsel voor informatieverkeer) kent een bereik. Zeg ook maar een horizon.

De stelselhorizon is met een dikke, het woord zegt het al, horizontale lijn aangeduid.

Voor persoon lijkt onderscheid praktisch tussen enerzijds wie-je-bènt, anderzijds wie-je-lijkt. Daarvoor komen als etiketten <natuurlijk persoon> en <persoonsidentiteit> in aanmerking. Eén persoon qua, zeg dus maar, <natuurlijk persoon> is per definitie ènkelvoudig, terwijl voor hem (of ‘natuurlijk’ voor haar) méérdere <persoonsidentiteit>en kunnen gelden. Dat geeft aanleiding tot een zgn één-op-méér relatie tussen <natuurlijk persoon> en <persoonsidentiteit>. Zo’n relatie staat kortweg als 1:n vermeld. Zie daarvoor figuur 1.

figuur 1: Je bent anders dat je lijkt.

Er geldt informatie die strikt de <natuurlijk persoon> betreft, terwijl àndere informatie netzo strikt beperkt blijft tot <persoonsidentiteit>. Dankzij de relatie ertussen is zulke informatie tevens in samenhang beschikbaar.

Een dunne lijn betekent een relatie.

Structureel ofwel stelselmatig doet strikt beperkt geldige informatie er — uiteraard — niet toe. Daarom blijft dergelijke detaillering hier achterwege. Het is echter wel handig om in één oogopslag te kunnen zien, dat ergens nadere informatie geldt.

Een liggende, dun gelijnde rechthoek duidt op aparte informatiedetails.

Nogmaals, dankzij relaties zijn details die steeds eenduidig aan bepáalde knooppunten van het informatiestelsel zijn toegewezen, in samenhang beschikbaar. Voor wie dat gebeurt in welke samenhang, hangt praktisch af van autorisatie.

Zelfs dit minimale plaatje, figuur 1 dus, helpt al om aannames voor betekenissen expliciet(er) te krijgen. Zo lijkt GBA gebaseerd op precies één <persoonsidentiteit> pèr <natuurlijk persoon>, zodat ook het onderscheid ertussen nooit opvalt. Dat betreft echter idealisering van maatschappelijk verkeer. Wellicht vindt de afdeling Burgerzaken dat het zo eenduidig moet met persoonsidentiteit, maar dat is niet zoals het met ruimer bereik daadwerkelijk gáát. De eerste vraag is, of het informatiestelsel zich kan beperken tot het overheidsperspectief. Met personen als primaire deelnemers aan informatieverkeer is het antwoord natuurlijk: nee. Iemand kan zich nota bene ook volkomen te goeder trouw bedienen van afwijkende persoonsidentiteiten. Een voorbeeld is een pseudoniem van een schrijver. De tweede vraag luidt, of wat de afdeling Burgerzaken ervan vindt zelfs maar voor overheidsbemoeyenis voldoende representatief is. Opnieuw is het antwoord negatief. De clou van fraude is vaak dat verschillende <persoonsidentiteit>en niet tot één <natuurlijk persoon> herleid worden. Of, andersom, wijzen sporen op betrokkenheid van een <natuurlijk persoon>, waarvan de (een?) <persoonsidentiteit> vooralsnog onbekend is.

Dergelijke overwegingen betekenen dat de kwalificatie basisregistratie wat te gemakkelijk op de huidige GBA van toepassing verklaard is. Uitgaande van een reël stelselbereik moet zo’n register voor het onderwerp in kwestie:

- kwalitatief passende variëteit bieden (zoals voor dit voorbeeld het principiële onderscheid tussen <natuurlijk persoon> en <persoonsidentiteit>),
- kwantitatief de relevante populatie omvatten (zicht op wat gebeurt er ècht in plaats van beperking tot eenzijdige wenselijkheid) en

- duurzaamheid borgen tot en met de uitgebreidste gebruikscyclus van erkende deelnemers aan het stelselmatig informatieverkeer.

10. Verkeersregels verschillen van verkeer

Volgens het submodel Suwinet-stamgegevens is het burgerservicenummer een persoonseigenschap. Sterker nog, volgens GBA is het <burgerservicenummer> praktisch de unieke verdichting van een <persoonsidentiteit>. Hoe zit het dan met personen die wel degelijk bestaan, maar als het ware non grata zijn voor GBA, terwijl bijvoorbeeld Suwinet er populair gezegd wèl iets mee moet? Wat heb je aan een bron, als die niet kan leveren wat je precies nodig hebt?

Er springt een kwalitatief obstakel in het oog. Allerlei (overheids)instellingen hebben bemoeienis met personen, nota bene, omdat zij afwijken van wat GBA als standaard, dus met veronachtzaming van de wel degelijk bestaande èn relevante rest, aanneemt. Voor die personen schiet een Suwinet-partij niet op door het <burgerservicenummer> als informatiescharnier te willen benutten. Want vaak genoeg ontbreekt dat domweg, nogmaals, juist voor dié personen waarmee een extra maatschappelijk belang gemoeid is. De beperkende norm die GBA vooralsnog stelt, werkt daarvoor zelfs averechts. Zulke (overheids)instellingen zien zich genoodzaakt de gebrekkige populatiedekking door GBA met eigen registratie(s) aan te vullen. Of dat (ook) bij de deelnemers aan Suwinet gebeurt, blijkt overigens niet uit *Gegevensregister SUWI 4.0: Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel*, maar behoeft niet te verrassen.

Stelselmatig beschouwd heeft het <burgerservicenummer> een overtrokken belang toegewezen gekregen. Die last kan het niet dragen. Zijn realistische positie in het informatiestelsel blijkt echter pas, zodra het verwachte/wenselijke (norm)gedrag van de Nederlandse burger niet in één moeite geldt als enig mogelijk gedrag. Dat is naïef. Het is natuurlijk zo dat behoefte aan een norm pas ontstaat dóór gedragsvariëteit. Normering is een politieke strijd, die kennelijk niet beslecht is. Zoals hierboven reeds opgemerkt, kàn het belang van registratie van, zeg maar even, niet-normgedrag zelfs zwaarder wegen. Het is dus onzin, of zelfs ronduit gevaarlijk, om zoiets te veronderstellen als “Wie ‘we’ geen <burgerservicenummer> kunnen geven, registreren ‘we’ daarom maar helemaal niet.” Voor een evenwichtige positionering van het <burgerservicenummer> verdient het aanbeveling zelfs het internationale stelselbereik te kiezen. Internationaal? Dan blijkt het <burgerservicenummer> nòg duidelijker niet zozeer een persoonseigenschap, maar gebaseerd op de relatie tussen enerzijds de Nederlandse staat, anderzijds een persoon. Wat telt als persoon valt dan toe te spitsen als <persoonsidentiteit>. Weliswaar wil de overheid niet, dat één en dezelfde <natuurlijk persoon> zich bedient van meerdere <burgerservicenummer>s, maar dat gebeurt wèl. En dat ligt dan aan meerdere <persoonsidentiteit>en. Zodra zulke <persoonsidentiteit>en gerelateerd zijn aan een bepaald <natuurlijk persoon>, valt er zonodig tenminste wat aan te doen.

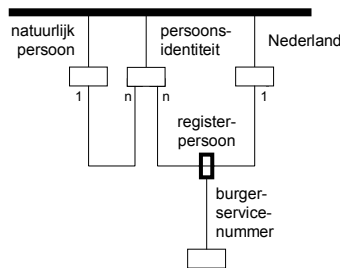
11. Aparte context voor relevant verschil

Stel dat het (slechts) gaat om <persoonsidentiteit>en die allemaal door (Nederlandse) overheidsinstellingen verschaft zijn. Het ligt dan voor de hand dat ze allemaal behalve één ervan vervallen verklaard (gaan) worden.

Dit voorbeeld wijst op tijd als wezenlijke factor. Reconstrueerbaarheid van handelingen vergt dat bekend blijft, bijvoorbeeld, tòt welke datum — naar later bleek òngeldige — informatie

wel degelijk als geldig gebruikt werd. Deze notitie abstraheert verder van de noodzakelijke tijdsverbijzondering. Hier is het de voornaamste opgave om contextuele verbijzondering te verhelderen.

Zo klopt het beter om niet de persoon te beschouwen als context van het <burgerservicenummer>. Daarvoor is de realistische context veeleer de relatie tussen de Nederlandse staat en de <persoonsidentiteit> in kwestie. Zie daarvoor figuur 2.

figuur 2: Herpositionering van burgerservicenummer: van grondslag naar (eventueel) aanhangsel.

Met de staande, vetgerande rechthoek bevat figuur 2 een aanvullend symbool. Het staat ‘in’ de relatie en duidt aan dat die relatie op haar beurt meedoet in contextuele verbijzondering.

Een staande, kleinere en dik gelijnde rechthoek maakt (ook) van een relatie een aanknopingspunt voor verdere relaties.

Zo toont figuur 2 reeds twee verschijningsvormen van <persoonsidentiteit>. De eerste is <persoonsidentiteit> zelf. Volgens het model telt daarvoor de stelselhorizon als context. Vervolgens is van die eerste verschijningsvorm de tweede afgeleid. Dat gebeurt door een relatie met <Nederland> te vestigen, met <registerpersoon> als resultaat. De context van <registerpersoon> is daarom als eerste stap <persoonsidentiteit> in relatie tot <Nederland> en als tweede stap — nota bene, weer per definitie — de stelselhorizon.

Nota bene, de informatiedetails behorend bij <persoonsidentiteit> en <Nederland> blijven bij <registerpersoon> nadrukkelijk achterwege. Via de aangegeven relaties kunnen ze echter éénduidig (tevens) onder de noemer van <registerpersoon> beschikbaar zijn.

Die uitsplitsing naar diverse contexten verschaft de basis voor informatiemodellering en bijgevolg –voorziening met relevante precisie. Ofwel, de uitwerking van <persoonsidentiteit> met eigenschappen en verdere relaties blijft strikt beperkt, niet meer en niet minder, tot wat in die hoedanigheid eenduidig geldt. Daar hoort het <burgerservicenummer> dus niet bij. Als eigenschap past <burgerservicenummer> wél eenduidig bij <registerpersoon>.

De vraag of <burgerservicenummer> nuttig is, blijft hier onbeantwoord.

Volgens inmiddels klassieke objectgerichtheid omvat een bepaald object compleet zijn gedrag. Metapatroon met modellering van gedrags- annex informatieverbijzondering volgens context en tijd draait dat zo’n beetje om. Dat object raakt als het ware versneden over netzoveel contexten als relevant zijn. Die indeling is aanpasbaar, wat strookt met veranderlijkheid van de open samenleving. Per context geldt vervolgens eenduidig gedrag, wat met klassieke, alles-of-niets objectgerichtheid niet valt te borgen. Naarmate het informatiestelsel ruimer genomen moet zijn, neemt de kans op tegenstrijdige gedragingen dóór en hetzelfde object toe, respectievelijk zijn zulke conflicterende eigenschappen algemeen beschouwd vaak onvermijdelijk.⁴ Metapatroon kent principieel zulke tegenstrijdigheid niet, want de contextuele gedragsverbijzondering ontmantelt die mogelijkheid op voorhand.

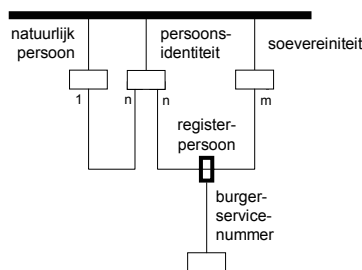
⁴ Daarop wijst principieel ondermeer Isaiah Berlin met zijn politieke filosofie.

12. De waarden van een variabele

Figuur 2 biedt verdere aanleiding voor stelselmatige heroriëntatie. Daarin verschijnt Nederland plompverloren. Een typisch stelselmatige betekenisvraag is of dat ruimer beschouwd eigenlijk geen afgeleide verschijningsvorm is? Zo ja, dan loont het geheid om kennelijk fundamentele(re) elementen tussen, in dit geval, Nederland en de stelselhorizon te voegen.

Zo blijkt Nederland te gelden als een exemplaar van de verzameling soevereine staten. Het effect daarvan, zoals figuur 3 als minimale bewerking van figuur 2 toont, is dat het informatiemodel relaties suggereert tussen willekeurige <persoonsidentiteit>en en willekeurige <sovereiniteit>en. Stel dat Chili ook zoiets als een GBA voert. Volgens de radicale netwerkopvatting kan een Nederlandse (overheids)instelling bemoeienis met een Chileen hebben zonder opname van de bijbehorende Chileense <persoonsidentiteit> in de GBA. Een verwijzing volstaat.

Nota bene, tussen <persoonsidentiteit> en <sovereiniteit> verandert het getalsmatige karakter van de betrekking overeenkomstig de abstrahering. Dat is nu een méér-op-méer relatie (n:m).

figuur 3: Abstrahering van exemplaar tot variabele.

Vervolgens blijkt <sovereiniteit> kandidaat voor expliciete fundering. Hier is ter illustratie het idee opgepakt dat <sovereiniteit> afgeleid is van <organisatie>. Dat gebeurt met een relatie vanuit de horizon naar <organisatie>.⁵

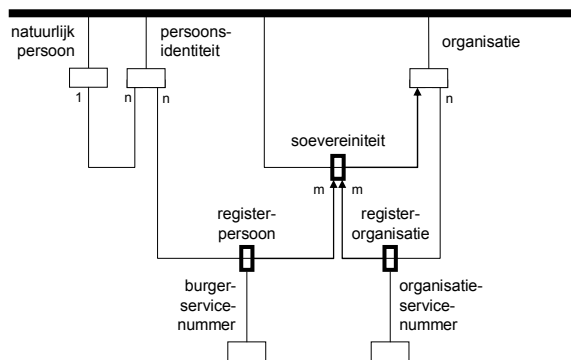
**De stelselhorizon vormt ook een
aanknopingspunt voor verdere relaties ... die op
hùn beurt zonodig aanknopingspunten bieden
voor verdere relaties ...**

Als geobjectiveerde relatie is <sovereiniteit> daarom in figuur 4 niet met een liggende, maar met een staande rechthoek opgenomen.

Algemeen geldt dat de enige praktische reden om juist de horizon als aanknopingspunt te benutten natuurlijk is om eenduidig een aanvullend (hoofd)aanknopingspunt gevestigd te krijgen.

⁵ Met de zgn horizon als één van de twee aanknopingspunten voor een (extra) relatie dient tevens, in dit geval, <sovereiniteit> als een hoofdingang tot het informatiestelsel. Merk op dat <sovereiniteit> géén subtype, respectievelijk subklasse is van <organisatie>. Integendeel, door de afwijkende context worden eigenschappen/gedragingen van <organisatie> en <sovereiniteit> geacht compleet disjunct te zijn. Ofwel, er is niets dat overlapt. Dát borgt radicale eenduidigheid op stelselschaal.

De pijlrichting waarvan de relatie tussen horizon en <organisatie> voorzien is, in figuur 4 resulterend in <sovereiniteit> wil zeggen dat <sovereiniteit> ontleend is aan een deelverzameling van <organisatie>. Zeg ook maar dat zonder een exemplaar van <organisatie> er géén daarmee samenhangend exemplaar van <sovereiniteit> valt af te leiden.

figuur 4: (Verder) zoeken naar opbouwende fundering.

In één moeite door laat figuur 4 zien dat wat onder de noemer van een bepaalde soevereine staat geldt als erkende organisaties, feitelijk slechts een deelverzameling vormt van wat in informatieverkeer doorgaans als organisaties telt.

Merk ook op dat <registerorganisatie> een afgeleide is van <organisatie> door een relatie met <soevereiniteit>, te weten een element dat in een eerder stadium afgeleid is van <organisatie>. Dergelijke gestapelde afleidingen doen eenduidigheid allesbehalve geweld aan, integendeel. De resulterende drie verschijningsvormen van <organisatie> zijn allereerst <organisatie> zelf en vervolgens <soevereiniteit> en <registerorganisatie>. Alledrie hebben zij bestaansrecht door beperking tot eenduidige eigenschappen (en verdere relaties) via hun evenzovele contexten.

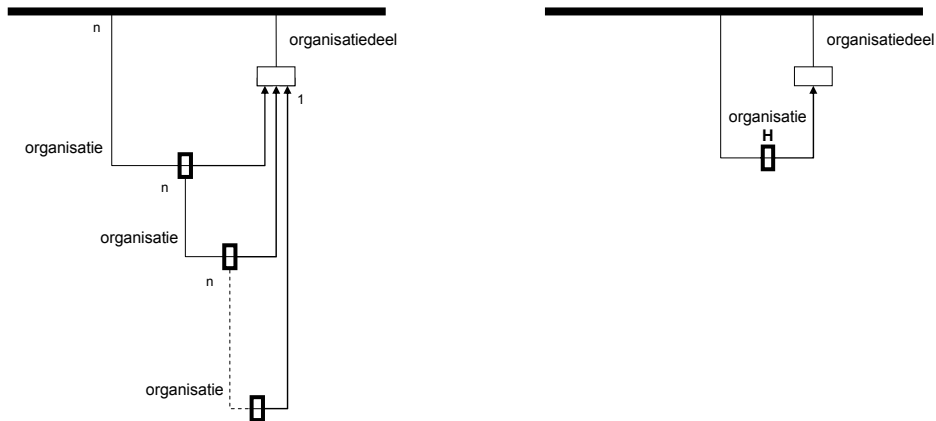
Tevens zij over figuur 4 vermeld, dat <burgerservicenummer> en <organisatieservicenummer> allebei zouden kunnen veranderen in bijvoorbeeld <registernummer>. Elke vermelding van datzelfde etiket in één model blijft eenduidig dankzij de respectievelijke contexten. En wellicht kent de Chileense overheid haar burgers ondermeer met een <burgerservicenummer>, maar dan zijn er wel andere <soevereiniteit>en waar zo'n naam niet klopt.

13. Opvoeren van variabiliteit

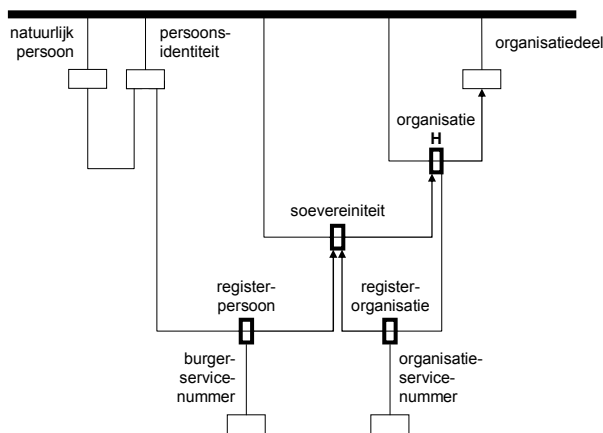
De fundering als, nota bene, integraal en integrerend onderdeel van het informatiestelsel zoals figuur 4 schetst, vertoont nog een opvallende zwakte. Daar staat <organisatie> nog helemaal, zeg maar, plat. Het ene organisatie-exemplaar kan echter deel uitmaken van een ander organisatie-exemplaar. Dat ene exemplaar kan voorts in diverse organisatorische configuraties verschijnen, steeds op een dáárin karakteristieke positie. Figuur 5 toont aan de linkerkant hoe <organisatiedeel> een samenstellend element van <organisatie> is. Aan de rechterkant is de verkorte weergave van zo'n homogene hiërarchie opgenomen. De aanduiding 'homogeen' betekent hier dat alle elementen in zo'n hiërarchie gelijksoortig zijn, nu dus allemaal ontleend aan <organisatiedeel>.

Met de samengestelde bouwsteen van de homogene hiërarchie, in dit geval van toepassing voor <organisatie>, is figuur 6 een uitbreiding van figuur 4. Daar zijn de getalsmatige aanduidingen bij de relaties weggelaten.

Wie het submodel Suwinet-stamgegevens niet kent, heeft stellig de vraag bekropen wat de figuren tot dusver ermee te maken hebben. Daarvoor passeert het schema van dat submodel grofweg van boven naar beneden de revue. Met de reden waaróm bepaalde informatie nodig is voor deelnemers aan Suwinet bemoeit deze rapportage zich overigens niet (of nauwelijks). Het gaat hier primair om de illustratie van het stelselmatige karakter van betekenisordering.

figuur 5: Variëteit via homogene hiërarchie.

figuur 6: Zonder goed begin stukt het werk.

14. Oprekken van een begrip voor productieve afleidingen

Een persoon kan tot een huishouding behoren. Op stelselschaal, dus (veel) ruimer dan Suwinet, zou het weleens nuttig kunnen zijn om dat te specificeren als <personenuishouding>. Hier is het idee om <personenuishouding> te beschouwen als afgeleid van <organisatie>. Ja, <organisatie>. Dat lijkt (te) vergezocht voor wie <organisatie> vooral met bedrijfsleven associeert.

De afleiding past echter bij de veronderstelling dat een <personenuishouding> en een bedrijf wellicht ook dezelfde eigenschappen vertonen in sommige contexten. Dan moeten ze een gemeenschappelijk knooppunt kennen waarvan ze allemaal afgeleid zijn. Let wel dat vertonen wezenlijk verschilt van gedragen. Het gedrag geldt strikt contextueel bepaald, maar daarbij kan tevens ànder gedrag/informatie getoond zijn (dat ook steeds contextueel geldt). Dat vergt relaties.

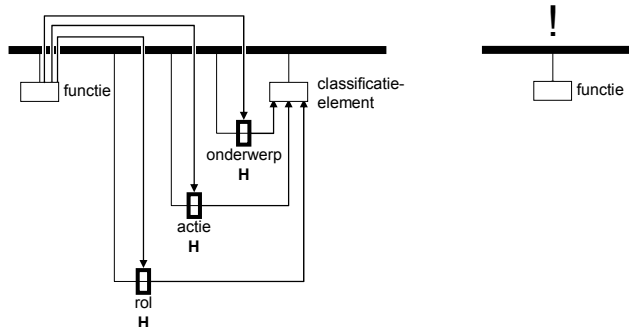
Natuurlijk, met relaties kan het altijd anders. Hoe dan ook, van een <personenuishouding> zijn dan <persoonsidentiteit> en <lid>, met als zodanig steeds een <rol> in de <personenuishouding> in kwestie.

Het is voorspelbaar dat <rol> of wat erop lijkt in allerlei contexten in het informatiestelsel opduikt. Daarom, vergelijk <organisatie>, verdient daarvoor een funderende voorziening met variëteit direct aanbeveling.

Apart aan bedoelde voorziening <functie> is allereerst figuur 7 gewijd; links de uitgewerkte opbouw en rechts de samenvattende weergave. Wie vertrouwd is met documentaire

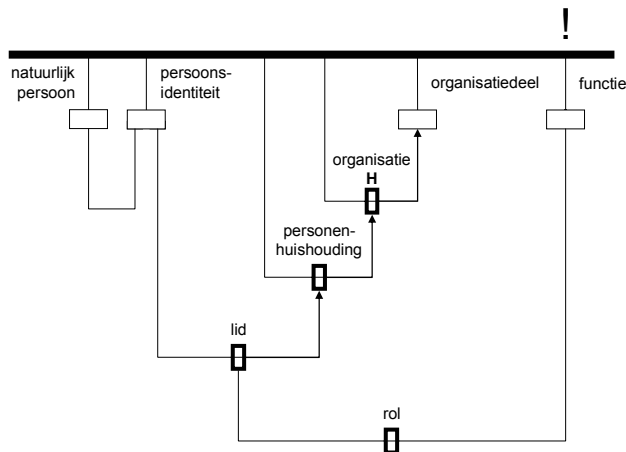
informatievoorziening, herkent — de opzet van — een thesaurus.

De lijnen die ‘boven’ de horizon uitsteken hebben, behalve dat het plaatje overzichtelijk blijft, als betekenis dat <functie> een samenstelling is. Het uitroepteken, aan de rechterkant, boven <functie> signaleert beknopt dat het de resultante betreft van samenstellende delen.

figuur 7: Bouwsteen voor functie met grote variëteit.

Met een beroep op figuur 6 krijgt <personenhuishouding> volgens figuur 8 keurig een plaats. Wat daarvoor niet direct van belang is, bleef voor die schets achterwege.

figuur 8: Personen in een personenhuishouding zijn afgeleid lid van een organisatie.

De oriëntatie op steeds maar context als voorwaarde voor eenduidigheid van (nadere) informatie vertaalt zich naar semantiek met een sterk verwijzend karakter. Voor registratie van een rol die iemand heeft als lid van een <personenhuishouding>, bestaat de toevoeging uit het vestigen van daarvoor specifieke relatie(s) in het informatiestelsel. Dát is toegevoegde (informatie)waarde, uitgaande van informatie die om één of andere reden reeds beschikbaar is. Die <rol> kan eveneens opgevat worden als (afgeleide) verschijningsvorm van <persoonsidentiteit>. Desgewenst respectievelijk desnoods biedt die <rol> aanknopingspunt voor verdere contextuele verbijzonderingen. Daardoor valt de relevante precisie van informatie te optimaliseren.

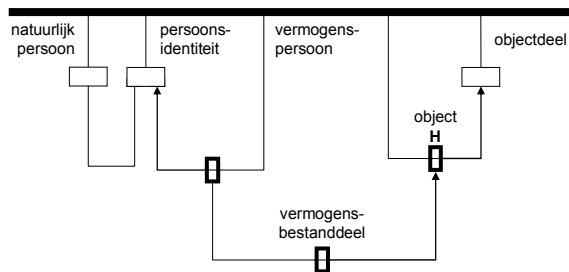
15. Apàrt accent op vermogenstoets

Het submodel Suwinet-stamgegevens vermeldt als eigenschap van een eventuele huishouding ondermeer een indicatie van het gezamenlijke vermogen. Volgens *Suwi Gegevensregister Woordenboek* betreft de bijbehorende informatiewaarde een “code die aangeeft of het HUISHOUDEN, waarvan de PERSOON deel uitmaakt, over VERMOGEN beschikt waarmee in het levensonderhoud van deze huishouding kan worden voorzien.” Op stelselschaal kan voor de

opzet van informatievoorziening de vraag echter niet ontweken worden, wat de grondslagen van die code(waarde) zijn.

Blijkbaar dient zo'n code voor zoiets als een vermogenstoets. Ter illustratie van stelselmatige semantiek doet het er niet toe dat enige uitwerking van fundering hier speculatief is. Zoals figuur 8 aangeeft, valt na te gaan welke <persoonsidentiteit>en tot een bepaalde <huishouding> gerekend moeten zijn. Dankzij de noemer van <natuurlijk persoon> kunnen tevens <persoonsidentiteit>en meetellen die niet expliciet opgegeven staan als <lid> van de <personenuishouding> in kwestie. Het idee is dan (hier) dat het vermogen van een <personenuishouding> opgebouwd is uit wat de betrokken <persoonsidentiteit>en aan vermogen bezitten. Op zijn beurt is zo'n persoonlijk vermogen opgebouwd uit <vermogensbestandde(e)l>en.

Is <vermogensbestanddeel> dan meteen een eigenschap van <persoonsidentiteit>? Op die manier kan het, maar gelet op de schaal waarop stellig van alles en nog wat rondom financieel vermogen valt te verhapstukken, zou het weleens verstandiger kunnen zijn om allereerst van <persoonsidentiteit> een nader toegespitste verschijningsvorm af te leiden, te weten <vermogenspersoon>. Dat is in figuur 9 gebeurd. Wat als <vermogensbestanddeel> telt, valt aldus eenduidig onder <vermogenspersoon> te rangschikken.

figuur 9: Vermogenspersoon met zijn vermogensbestanddelen.

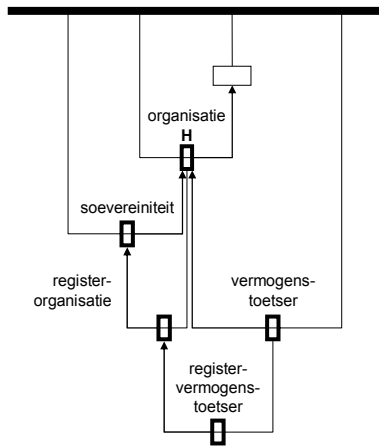
De andere kant van de relatie die leidt tot <vermogensbestanddeel> is in figuur 9 uiteraard veel te algemeen gehouden. Maar zo staat er tenminste een idee al ruw uitgedrukt. Dat valt later gericht uit te werken.

De traditionele manier van informatiemodellering/betekenisordering kent een geïsoleerd informatiesysteem als referentiekader. Indien op die (zeer) beperkte schaal sprake is van vermogenstoets, lijkt daardoor meteen het antwoord gegeven op de vraag of de systeemhouder daartoe bevoegd is. Dat is ook de reden dat de ene uitvoerder van de informatieprocessen impliciet blijft in zijn eigen, aparte informatiesysteem. Op stelselschaal is die aanpak niet houdbaar. Betrokken partijen moeten expliciet verschijnen in het informatiestelsel. Die noodzaak bestaat primair omdat die schaal dergelijke aanknopingspunten voor contextualisering vergt; anders valt eenduidigheid niet te borgen. In verband daarmee moet autorisatie netzo expliciet gefaciliteerd zijn.

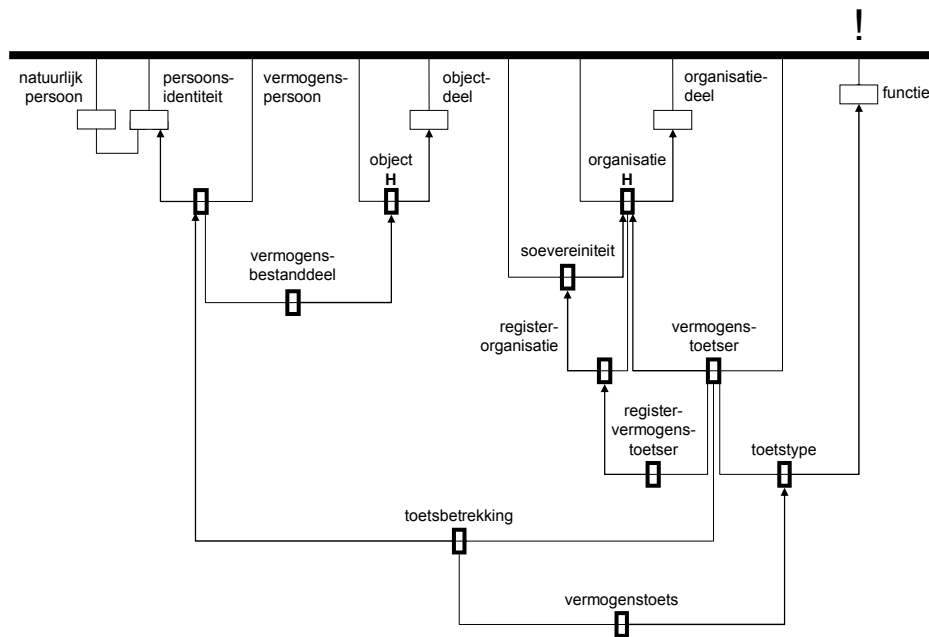
Het klinkt wellicht kinderachtig, maar stelselmatige betekenisordering ontkomt niet aan toevoeging van <vermogenstoets>. Voor dit speculatieve ontwerp(je) geldt dat als afgeleide van <organisatie>. Die verbijzondering maakt het pas mogelijk om erkenning als <organisatie> te onderscheiden van erkenning als <vermogenstoets>. Stel dat een <soevereiniteit> tevens <vermogenstoets>s certificeert, dan toont figuur 10 de nuance. De aanname luidt dat <organisatie> allereerst <registerorganisatie> moet zijn, voordat certificering als <vermogenstoets> bereikbaar is. Zeker, dat kan ook weer anders. Hier zijn de modellen slechts voorbeelden van spelen met contextuele variëteit op stelselschaal.

Figuur 11 schuift de figuren 7, 9 en 10 in elkaar. Als betekenisordering is ook dat beeld nog verre van volledig. Het laat wel reeds duidelijk zien, wat er allemaal kan komen kijken bij de stelselmatige verruiming van het bereik van informatieverkeer.

Binnen Suwinet kunnen bestaande informatiesystemen kennelijk overweg met een grove vermogensindicatie. Wat daar als beginnetje opgepakt wordt, vergt volgens stelselmatig perspectief complexe fundering. Dat blijft voor interoperabiliteit slechts eenduidig dankzij contextuele verbijzondering.

figuur 10: Stelselschaal vergt explicitering van alle deelnemers aan informatieverkeer.

figuur 11: Stelselschaal is anders ... maar dan klopt het ook!

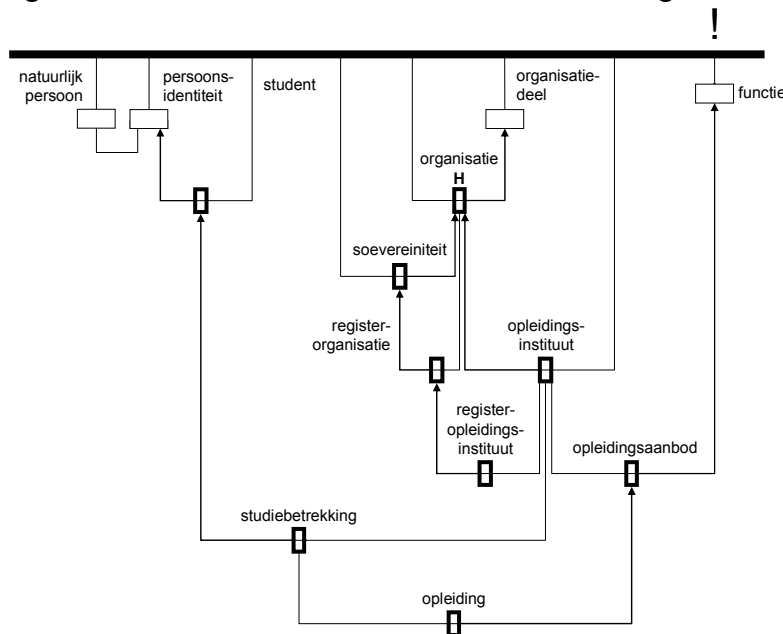
Het onderschrift bij figuur 11 geldt uiteraard niet zozeer dat ene model(letje), maar de methode die nodig en voldoende is voor stelselmatige betekenisordening.

16. Zicht op stelselmatige deelpatronen: variaties op thema

Overigens suggereert figuur 11 een taakverdeling die ondermeer gunstig is voor privacy. Met hier <vermogenstoets> als voorbeeld, allerlei (overheids)instellingen toetsen nogal wat af. Ook in die zin geeft het Suwi Gegevensmodel een prima aanwijzing. Suwinet beperkt zich tot de uitkomst van een bepaalde toets. Met zo'n informatiedienst wordt Suwinet blijkbaar door één of andere <vermogenstoetsers> bediend. Betekenisordening op stelselschaal, zeker indien enkelvoudige informatieverstrekking aan overheidsinstellingen het doel blijft, moet tevens de

informatieve grondslagen van die informatiedienst omvatten, enzovoort, totdat de horizon van het informatiestelsel bereikt is.

Tot zover <personenhuishouding> naar aanleiding van het submodel Suwinet-stamgegevens. Door expansie tot stelselschaal viel daar nogal wat over op te merken. Voor studiefinanciering geldt hetzelfde. Terwijl het voor Suwinet (blijkbaar) voldoende is om te weten of iemand dergelijke inkomsten heeft, moet het op stelselschaal tot en met eerste grondslagen kloppen. Figuur 12 biedt daarvoor een aanzet die na het voorgaande hopelijk vlot herkenbaar is.

figuur 12: Variatie op een thema.

(Ook) figuur 12 lijkt ingewikkeld. Het is echter wel zo, dat het model internationaal bereik kent. Voorts kunnen willekeurige <organisatie>s als <opleidingsinstituut> opgenomen zijn, dus niet slechts de organisaties die als zodanig door een soevereine staat erkenning verkregen. In verband met studiefinanciering is die beperking tot erkende instituten overigens zelfs vanzelfsprekend. Ingeschreven-staan vormt immers zelfs de grondslag voor toekenning van studiefinanciering. Maar dat kan voor relevante houding, kennis en vaardigheden weleens geheel anders liggen. Daaraan zijn verdere submodellen van Suwi Gegevensmodel gewijd. Hier past al de aankondiging, dat iemand stellig extra lastig bemiddelbaar is omdat hij geen erkende opleiding(en) volgde, laat staan zo'n opleiding met succes (lees: diploma) voltooide. Dat vormt meteen de extra reden om voor niet-erkende, maar wel degelijk relevante opleidingen eveneens ruimte in de stelselmatige betekenisordering op te nemen. Bijvoorbeeld, (juist) van iemand een 'opleiding' tot inbreker genoot, kan het extra zinvol zijn dat te weten. Zinvol voor wie? In elk geval moet toegang tot dergelijk informatie geautoriseerd zijn. Door wie? (Ook) zulke regulering is een wezenlijk aspect van infrastructuur voor informatieverkeer.

17. Welke context geldt eigenlijk voor 'ons' netwerk?

Hoewel tot dusver slechts enkele elementen van het submodel Suwinet-stamgegevens op stelselmatigheid behandeld zijn, blijkt Suwinet vergaand en gevarieerd verworteld. Het feitelijke net(werk) kent inderdaad maatschappelijke schaal. Het voorvoegsel "Suwi" suggereert dat het gaat om een apart, strikt sectoraal netwerk. Die betekenis is echter slechts geldig (nota bene, context) voor onderlinge informatieuitwisseling. Wat geldt als onderling,

volgt blijkbaar uit het bereik van enkelvoudig politiek-bestuurlijk gezag. Met andere woorden, tot hoever reikt de politieke verantwoordelijkheid van de bewindspersoon in kwestie? Die grens is niet, herhaal, nadrukkelijk niet gelijk met de grens voor informatieverkeer. Naarmate minder besef bestaat van de noodzaak van grensoverschrijdend informatieverkeer, groeit de spanning langs de politieke grens. Concreet, voor veel informatie die Suwinet-partijen gebruiken geldt dat een externe partij haar levert, zeg ook maar uitwisselt. Nogmaals, zo'n externe partij vormt daardoor eveneens onderdeel van het informatiestelsel.

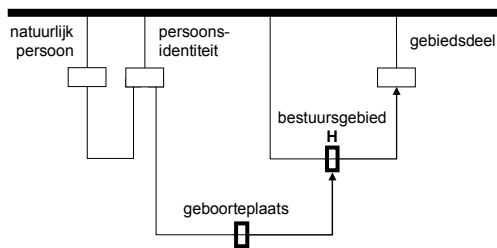
18. Verwaarloosde complexiteit van adresseringen

Het voert voor het korte onderzoek naar stelselmatigheid van Suwi Gegevensmodel te ver om elke aanleiding te benutten om (enige) uitwerking te schetsen. Dat zijn er nogal wat. Maar ... Zo verschijnt adres in het submodel Suwinet-stamgegevens. Daar geldt verschil aangegeven tussen feitelijk adres en correspondentieadres. Dat lijkt binnen Suwinet duidelijk genoeg. Maar feitelijk adres betekent stellig verblijfplaats of, nog wat nauwkeuriger, verblijfwoning (met woning in ruime betekenis ...; een pand hoeft niet gelijk aan één woning dan wel woonéénheid te zijn ...). Eigenlijk betreft het in eerste aanleg (meestal) onroerend goed, dat op zijn beurt een adres kan hebben. Nu kan adressering variëren al naar gelang het communicatiemiddel. Onlosmakelijk verbonden met het onroerend goed is dan ondermeer het adres voor fysiek bezoek. Zo'n adres is doorgaans de (plaats)aanduiding van de voordeur. Voor materiële brieven en pakjes is er netzo onlosmakelijk geen bezoek- maar een bezorgadres. Voor zulke traditionele post kleiner dan een gestandaardiseerde maat is dat de brievenbus. Die is vaak, niet voor niets, in — de buurt van — de voordeur geplaatst. Dat komt goed uit, want zodra het pakje niet dóór de brievenbus past, stelt de bezorger zich op als bezoeker. Trouwens, klopt die onlosmakelijkheid van bezorgadres met verblijfspand/-woning van de persoon? Nee, niet categorisch, want post kan ook in een postbus 'op' een postkantoor bezorgd zijn. Door Suwinet-stamgegevens is daarin voorzien met het aparte correspondentieadres. Zodra die informatie echter ontleend is aan een ànder register, in dit geval een zgn authentieke basisregistratie, moet zulke betekenisvariëteit op stelselschaal samenhangend èn eenduidig geordend zijn.

Het submodel Suwinet-stamgegevens toont telefoonnummer als eigenschap van cliënt (met cliënt daar als een subtype van persoon). Voor de Suwinet-partijen is dat strak genoeg. Voor een vaste telefoonaansluiting, eigenlijk ook een adres, klopt die opzet op stelselschaal echter niet.

Zo'n aansluiting hoort veeleer bij een woning. **Via** de relatie van <persoonsidentiteit> met die woning is het nummer van de eventuele vaste telefoonaansluiting bekend.

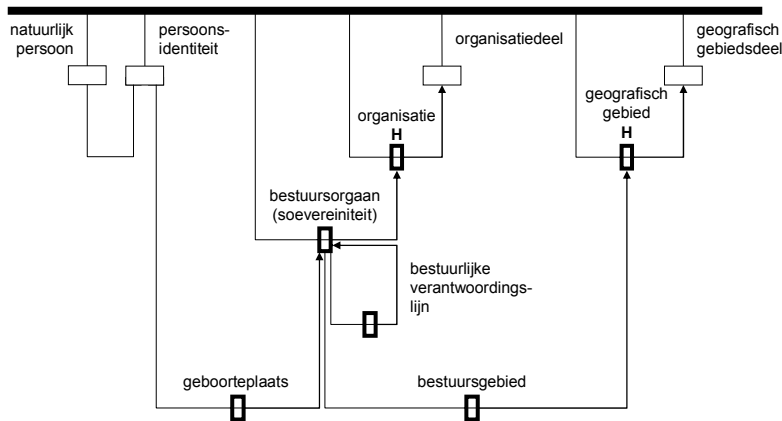
Van de directe persoonseigenschappen die het submodel Suwinet-stamgegevens vermeldt, krijgt hier geboorteplaats nadere aandacht. Die verhouding, dus geboorteplaats als eigenschap van persoon, is (blijkbaar) passend voor Suwinet. Bijvoorbeeld vanuit een bepaald perspectief van een gemeente is het andersom; inwoners zijn haar eigenschap. Stelselmatig geldt als fundering dat er bestuursgebieden zijn. Die indeling is hiërarchisch met voor Nederland de zgn bestuurslagen van rijk, provincie, gemeente en deelgemeente. Figuur 13 schetst dat de geboorteplaats is geregistreerd via de relatie van een <persoonsidentiteit> met een <bestuursgebied>, dit laatste kennelijk op gemeenteniveau. Let wel, door het hiërarchisch verband is met dat <bestuursgebied>-als-gemeente ook haar provincie, respectievelijk rijk beschikbaar; die zijn erboven bekend.

figuur 13: Expliciete samenstellende delen, want onmiddellijke eigenschappen zijn vaak impliciet contextspecifiek ... dus mogelijk verwarrend (verwart?).

19. Fundament met passende variëteit

Hier verdient nadruk de methodische behandeling, dus het vestigen van adequate fundering in het informatiestelsel zelf en vandaaruit verdere contextuele verbijzonderingen afleiden. De stelling van <bestuursgebied> is daarbij vergaand speculatief. Klopt die impliciete associatie met geografie wel? Is de grondslag wellicht organisatorisch, zoals voor <soevereiniteit> aangenomen? Geldt <soevereiniteit> wellicht onder de noemer van subsidiariteit op diverse niveaus? Moet de fundering daarvoor verder worden versterkt, zoals figuur 14 suggereert?

figuur 14: Investeren in kwaliteit van fundering.

Dit voorbeeld van de geboorteplaats illustreert tevens het belang van precisie langs de tijddimensie. Geografische gebieden veranderen nu eenmaal van bestuursorgaan. De nationaliteit(en) van een <persoonsidentiteit> kunnen op vergelijkbare manier fundamenteel, dus stelselmatig flexibel en robuust worden gemodelleerd. Vervang daarvoor in figuur 14 slechts <geboorteplaats> door <nationaliteit>.

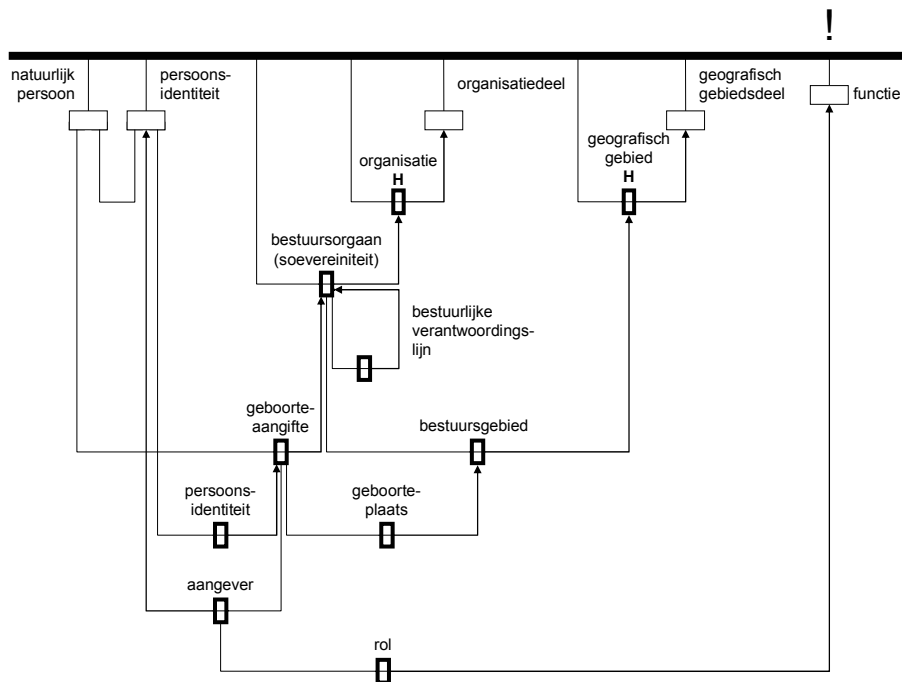
Wellicht komt de indruk op, dat een informatiemodel op stelselschaal onhaalbaar is. Zijn pakweg twintig jaar geleden al die pogingen tot omvattende entiteitenmodellen niet hopeloos verzand?

Dat mislukte allemaal, omdat daaraan een mechanisme ontbrak de oriëntatie heen en weer van klein- naar grootschalig te wisselen. Die methode kende slechts één schaal, zodat alle details tegelijk aan de orde moesten komen. Metapatroon, daarentegen, ondersteunt enerzijds overzicht zolang de aandacht op samenhangende contexten gericht is; details per context zijn volgens die invalshoek ondergeschikt. Anderzijds wordt voor details binnen een bepaalde contexten de aandacht niet afgeleid door detailleringen in/voor andere contexten. Die gedisciplineerde wisselingen maken het model(leren) beheersbaar.

20. Op stelselschaal moet ook operationele structuur veranderlijk zijn

Op vragen zoals waarom één of méér Suwinet-partijen eigenlijk de <geboorteplaats> van een cliënt willen kennen, gaat dit onderzoekverslag zoals gezegd niet in. Hoe dan ook zit het stelselmatig met het model in figuur 14 nog niet goed. Op die schaal gebeurt het natuurlijk vaak, te weten dat de **infrastructuur** moet wijzigen terwijl het verkeer doorgang vindt. Dat maakt het ook mogelijk om ergens volgens de stelselmatige methode te beginnen en het bereik voor het informatieverkeer geleidelijk te vergroten. Dankzij veranderlijke structuur van de betekenisordening verloopt het open veranderingsproces zo beheersbaar mogelijk, althans wat semantische interoperabiliteit betreft.

Wat klopt er niet aan figuur 14? Allereerst is <geboorteplaats> als verschijningsvorm van <bestuursorgaan> toch te kort door de bocht. Wel is het zo dat een <bestuursorgaan> als <geboorteplaats> een <bestuursgebied> registreert. Meestal is dat zijn eigen <bestuursgebied>, maar daarvan zijn stellig reële afwijkingen mogelijk. Voor die registratie kunnen diverse aanleidingen zijn. In de tijd gezien is de eerste natuurlijk de <geboorteaangifte>. Figuur 15 vervangt figuur 14 dienovereenkomstig. Daarin verschijnt ook een <persoonsidentiteit> die aangifte van geboorte doet, waaraan ter verduidelijking zijn <rol> in dat verband (lees dus ook: context) kan worden toegevoegd.

figuur 15: Doorpuzzelen met geboorteplaats.

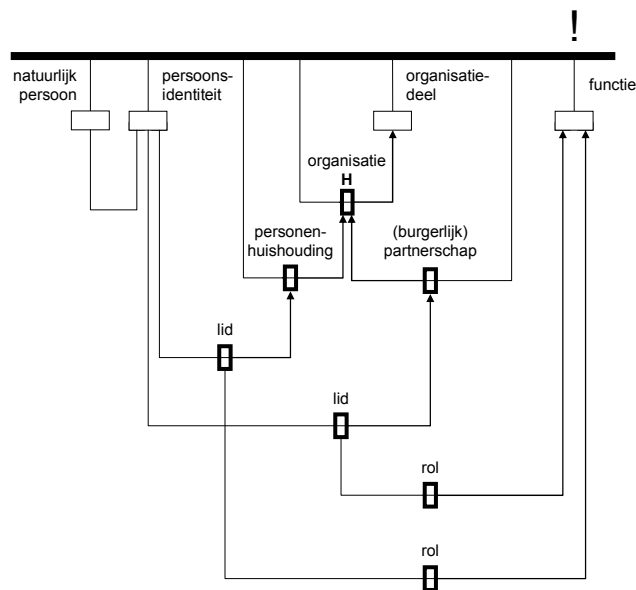
Let wel dat de aangifte de geboorte van een <natuurlijk persoon> betreft, voor wie bij die gelegenheid een <persoonsidentiteit> geregistreerd wordt.

Het model volgens figuur 15 kan op zijn beurt verder worden verbeterd. Hoe ziet het er bijvoorbeeld voor een asielaanvraag uit? Zo'n vergelijking helpt ook verduidelijken dat de waarde, betekenis dus, van een <geboorteplaats> afkomstig van een <geboorteaangifte> neutraal gezegd anders is dan wanneer het gaat om een informatie-element uit een asielaanvraag. De mogelijkheid voor relevante interpretatie noodzaakt daarom dat — genoeg van — de bijbehorende context in het informatiestelsel méégeregistreerd staat.

21. Allemaal mensen

In het submodel Suwinet-stamgegevens verschijnen tevens partner en kind als elementen. Dat gebeurt vanuit het perspectief van bemoeienis door Suwinet-partijen met een zgn cliënt. Dat is, opnieuw, binnen Suwinet volstrekt begrijpelijk, maar schiet stelselmatig tekort vanwege die beperkte oriëntatie. Eenduidigheid op maatschappelijke schaal vergt als het ware neutralisering van basiselementen, waarna (verdere) contexten via expliciete relaties ontwikkeld (kunnen) worden.

Algemeener beschouwd is een partner niet slechts eigenschap van een persoon. Het is zo dat personen elkaars partner zijn. En beide partners kunnen cliënt van Suwinet-partijen zijn, nietwaar? Figuur 16 haalt <personenhuishouding> erbij en laat zien dat <partnerschap> op dezelfde manier past. Het moet opvallen dat <lid> en <rol> allebei twee keer verschijnen. Iedere verschijningsvorm is dankzij specifieke context volstrekt eenduidig.

figuur 16: (Ook) partnerschap afgeleid van organisatie.

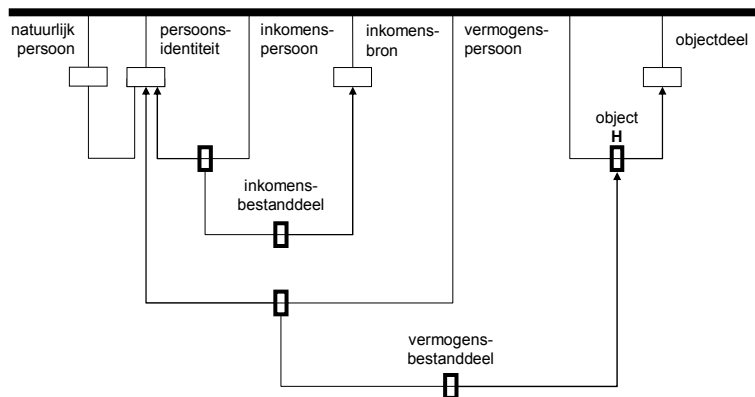
22. Ook apart accent op inkomensstoets

Wat het submodel Suwinet-stamgegevens als eigenschappen vermeldt van de eventuele partner van een cliënt, betreft het inkomen. Dat doet sterk aan vermogen denken. Op stelselschaal ligt het daarom voor de hand om van <persoonsidentiteit> de verschijningsvorm <inkomenspersoon> af te leiden. Dat is dus vergelijkbaar met wat hierboven al in de vorm van <vermogenspersoon> gebeurde. Zoals figuur 9 de fundering voor <vermogensbestandde(e)l>en niet verder uitwerkte, verwijst ook figuur 17 slechts grofweg naar <inkomensbestandde(e)l>en. Hier gaat het er vooral principieel om dat informatie over het inkomen van een eventuele (ex-)partner niet plompverloren geregistreerd staat, maar een resultante is.

Er zijn allerlei <inkomensbron>nen, zoals werkgever, verzekeringsmaatschappij, subsidie-instelling, maar tevens een andere <persoonsidentiteit> als <vermogenspersoon>. Voor de inkomensstoets, ook weer vergelijkbaar met <vermogenstoets>, ligt het voor de hand om van <organisatie> een <inkomenstoetser> af te leiden. De dienovereenkomstige bewerking annex uitbreiding van figuur 11 blijft hier achterwege.

Het is uiteindelijk de vraag of inkomens- en vermogensinformatie in enige mate van detail überhaupt wel aan Suwinet-partijen bekend behoeven te zijn. Op basis van een

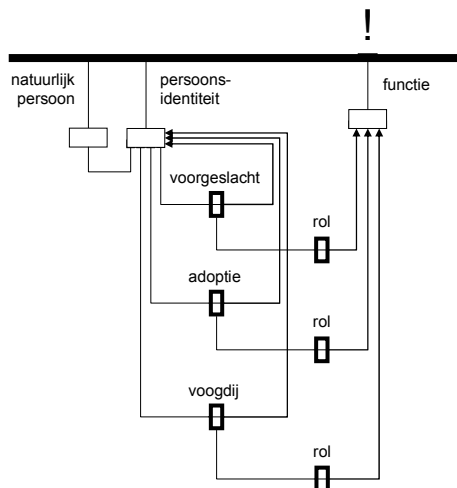
informatiestelsel zou zo'n partij een gerichte vraag moeten richten aan een <inkomenstoetser>, waarop het netzo gerichte antwoord volgt. Dergelijke toetsen zijn er stellig in soorten en maten. Welke personen tellen mee? De leden van de huidige <personenhuishouding>? Ook de (ex-)partner die wellicht geen lid van die huishouding is? Welke bestanddelen per lid? Dergelijke reële variëteit moet het informatiestelsel eenduidig faciliteren.

figuur 17: Inkomenspersoon met inkomensbestanddelen.

23. Diverse relaties voor generatieverschillen

Een kind is eerst en vooral een persoon, bekend door <persoonsidentiteit>. Wordt met kind jeugdigheid bedoeld? Met de geboortedatum is de leeftijd op enig tijdstip bepaald. Gaat het (ook) om inkomen, respectievelijk uitgaven die een persoon als ouder geniet/ betaalt voor een kind? Zo ja, een kind als persoon kan eveneens tot <inkomenspersoon> en/of <vermogenspersoon> verklaard zijn. Het is dan een kwestie van de opzet van een bepaalde toets, wat meetelt voor de behandeling van de Suwinet-cliënt.

figuur 18: Zonder badwater verdwijnt geen kind.

Als illustratie van opzet van grondslagen in het informatiestelsel volgt hier toch enige commentaar naar aanleiding van kind als element in het submodel Suwinet-stamgegevens. Het roept opnieuw de vraag op, of de norm tegelijk de limiet voor de betekenisordening stelt. Zelfs indien de norm (nog) is dat een kind voortkomt uit een <partnerschap>, (be)valt het in allerlei gevallen anders uit. Daarom verdient het de voorkeur om <voorgeslacht> (of zoiets) tot één-op-één relatie te beperken. Normaal gesproken zijn van één persoon zijn twee, zeg

maar, biologische <voorgeslacht>relaties bekend. Dat hoeft echter niet. Daarvoor geldt vermoedelijk weer de kwalitatieve overweging dat het belang met registratie juist groter is bij afwijking van de zgn norm. Een informatiesysteem waarin slechts de norm past, is als een mes dat aan twee kanten bot is.

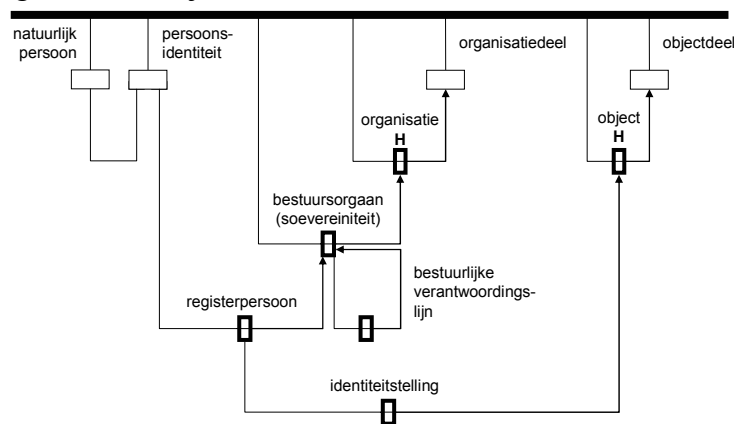
Voorts raakt informatieverkeer onherroepelijk in de knoop door vermenging van categorieën. Expliciet onderscheid volgens <voorgeslacht>, <adoptie>, <voogdij> en dergelijke vermijdt verwarring. Wat omslachtig lijkt, pakt op stelselschaal voordelig uit. Zie figuur 18 voor een aanzet voor een flexibel model.

24. Directe en indirecte bewijzen door bevoegd gezag

Verder kijkend naar het submodel Suwinet-stamgegevens beginnen de grondige voorbereidingen zelfs daarvoor al te lonen. De nationaliteit van de Suwinet-cliënt is hierboven al behandeld, te weten als variatie op figuur 14.

Legitimatiebewijs biedt weer een voorbeeld van impliciete contextualisering die op stelselschaal onhoudbaar is. Zoals het in het submodel Suwinet-stamgegevens bedoeld staat, gaat het om documentatie die de Suwinet-partijen blijkbaar aanvaarden voor identiteitstelling. Die interne informatiebehoefte vervalt zodra de partijen een beroep doen op een, zeg maar even, <identiteitstoets>.

Stel dat er een zgn bevoegd gezag(sorgaan) bestaat, waarvan het uitgegeven legitimatiebewijs als primair geldt. Blijkbaar is de <persoonsidentiteit> daar tevens bekend als <registerpersoon>. Een bepaald <object> wordt dan, zoals figuur 19 schetst, door het <bestuursorgaan> in kwestie verklaard tot (primaire) <identiteitstelling> annex legitimatiebewijs.⁶

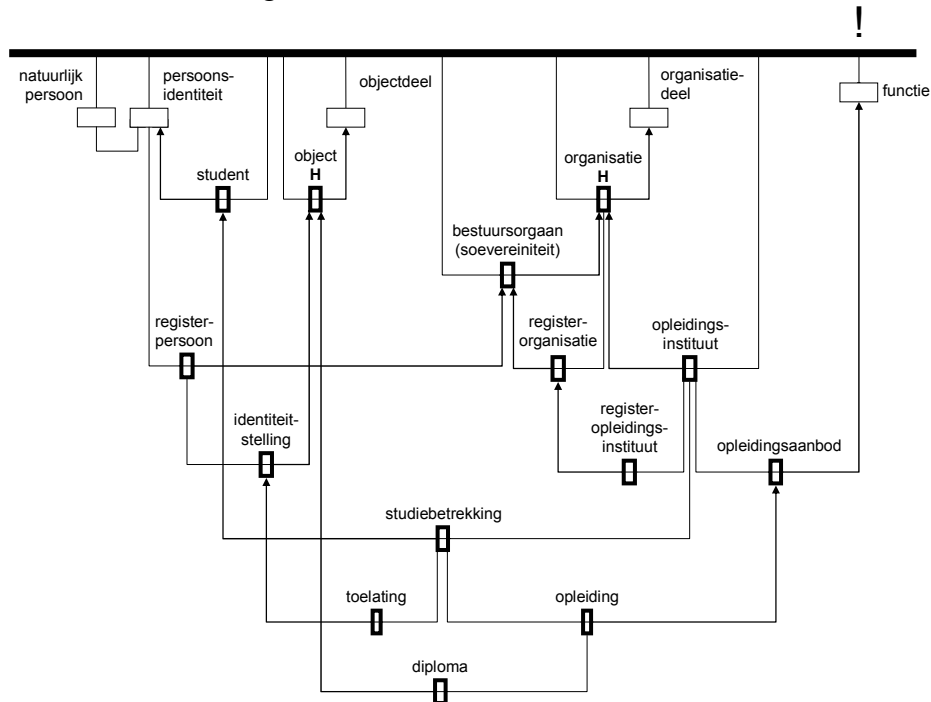

figuur 19: Primaire identiteitstelling afgegeven door bevoegd gezag aan registerpersoon.

Andere objecten die eveneens praktisch doorgaan voor <identiteitstelling>en zijn doorgaans ontleend aan wat een daartoe bevoegd bestuursorgaan verstrekte. Maar bijvoorbeeld het

⁶ Het verband tussen <persoonsidentiteit> en <natuurlijk persoon> wijst overigens in de richting van overbodigheid van een dergelijk extra document/object. Inmiddels is de aanname realistisch dat de vertegenwoordiger van het bevoegd gezag, in dit geval bevoegd tot identiteitstoezicht, beschikt over (mobiele) hulpmiddelen voor deelname aan informatieverkeer. Wie door bevoegd gezag naar zijn <identiteitstelling> gevraagd wordt, kan antwoorden met selectieve kenmerken. Registratienummer, prima. Woonadres en geboortedatum, bijvoorbeeld ook goed. Via dergelijke criteria krijgt de toezichthouder biometrische informatie beschikbaar ter toetsing. Daar komt geen document meer, of wat voor object dan ook in het bezit danwel beheer van de getoetste persoon, aan te pas. Het is uiteraard de vraag, of huidige wet- en regelgeving zulke toezichtprocedures toestaan. Terughoudendheid is zeker gerechtvaardigd. Hoewel authentieker dan biometrische kenmerken natuurlijk niet kan, werkt faciliterende techniek nog (lang) niet betrouwbaar genoeg.

rijbewijs is eigenlijk een diploma. In het model met stelselbereik moet dat tot uitdrukking komen. Vervolgens kan een Suwinet-partij met een <identiteitstoets> afspreken, of geldt reeds algemener, dat “een rijbewijs ook goed is” als legitimatiebewijs. Die functie kan het rijbewijs dan vervullen, omdat erop vertrouwd wordt dat a. de instantie die het afgeeft de primaire <identiteitstelling> afdoende liet toetsen en b. het object in kwestie authentiek is. Qua legitimatie maakt het de Suwinet-partijen niets uit, of de persoon in kwestie zijn rijvaardigheidsbewijs al dan niet terecht ontving. Dat is, nota bene, anders zodra het om zijn arbeidskwalificaties gaat.

figuur 20: Een diploma dient eventueel als secundaire identiteitstelling dankzij geborgde toelating tot opleiding, respectievelijk examen.

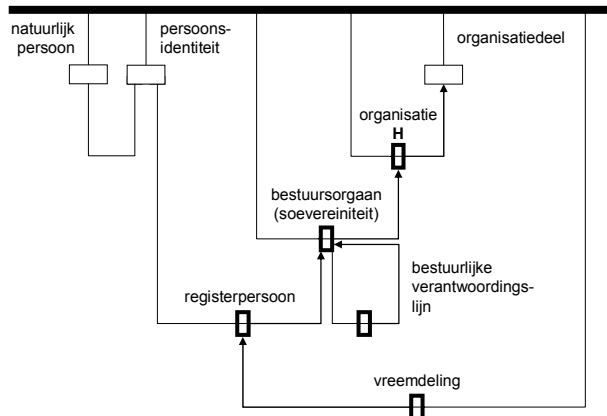
Op vergelijkbare manier kan bijvoorbeeld een bankpas als secundair legitimatiebewijs verschijnen.⁷ Vervang in figuur 20 <opleidingsinstituut> door <bankbedrijf> en <studiebetrekking> door <financieel beheerbetrekking> oid. De <toelating> door een <bankbedrijf> van een <persoonsidentiteit> gebeurt op basis van de primaire <identiteitstelling>. Vervang voorts <opleiding> door geld<rekening> en <diploma> door <bankpas>, voilà, de <bankpas> als eventueel secundair legitimatiebewijs voor wie er afgezien van het <bankbedrijf> in kwestie vertrouwen in stelt.

25. Vreemd is betrekkelijk

In het submodel Suwinet-stamgegevens is vervolgens de verblijfstitel aan de orde. Daaraan is blijkbaar behoefte, indien de cliënt een andere nationaliteit bezit dan de Nederlandse. Met andere woorden, hij is zgn vreemdeling. Nu is vreemdeling ook maar ... betrekkelijk. Die aanduiding geldt voor wie verblijf houdt op het <bestuursgebied> van een ander <bestuursorgaan> dan waarvan hij de bijbehorende <nationaliteit> heeft. Voor Suwinet lijkt die vergelijking te tellen op het niveau van nationale staten. Het principe geldt overigens algemener. Een inwoner van de ene gemeente kan vreemdeling zijn voor een andere

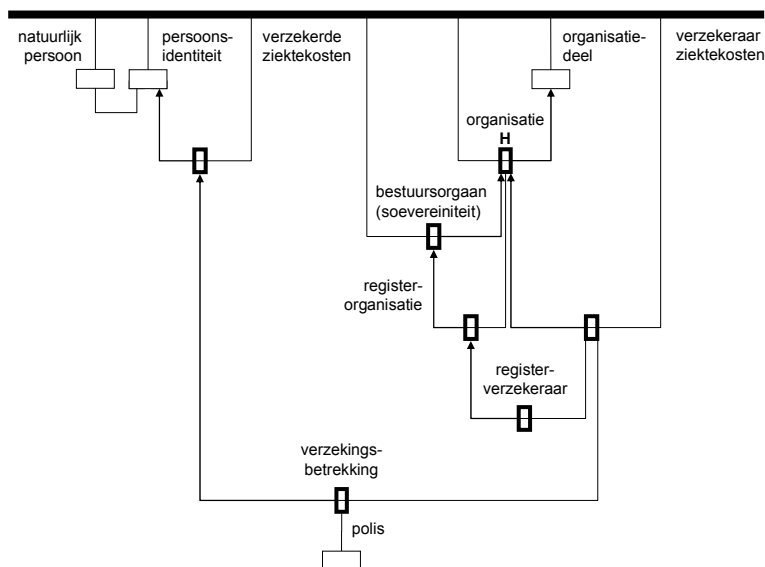
⁷ Of zelfs tertiair, indien het <bankbedrijf> zich verlaat op <identiteitstelling> met een rijbewijs.

gemeente. Dat kan spelen bij bijvoorbeeld toewijzing van woonruimte, waarvoor iemand van buiten de gemeente in kwestie telt als vreemdeling ... en daarom afgewezen kan worden. Aangezien classificatie als vreemdeling uitgaat van een <bestuursorgaan> met als onderwerp een <persoonsidentiteit> die hem bekend is, kan <vreemdeling> dáárvan eenduidig afgeleid zijn; zie figuur 21.

figuur 21: De bekende vreemdeling.

Nota bene, principieel gezien verdient het de voorkeur om <vreemdeling> niet apart te registreren. Het is immers de veranderlijke uitkomst van een stelselmatige toets. Voor het vreemdelingendocument lijkt vergaand op te gaan wat hierboven voor eventueel secundaire identiteitstellingen opgemerkt staat, zij het dat <toelating> in deze context een betekenis draagt die niet de bedoeling is. Zodra (vlot) informatieverkeer stelselmatig bereikbaar is, kan op het vreemdelingendocument in elk geval de informatie vervallen die de vergunning tot arbeid betreft. Via primaire identiteitstelling heeft de geautoriseerde toezichthouder daar toegang toe.

figuur 22: Dankzij verbijzonderde aanknopingspunten ontstaat eenduidige betrekking, enzovoort.

26. Gezonde verbijzonderingen volgens context

Tenslotte bevat het submodel Suwinet-stamgegevens twee elementen over ziektekosten. Wie is de verzekeraar en welke verzekering heeft de Suwinet-cliënt daar lopen? Als het goed is,

behoeft het recept voor stelselmatigheid nauwelijks toelichting meer. Gelet op het belang dat met ziektekosten gemoeid is, loont het stellig om van <persoonsidentiteit> zijn aparte, maar samenhangende verschijningsvorm <verzekerde [voor] ziektekosten> af te leiden. Hetzelfde geldt voor <verzekeraar [van] ziektekosten> afgeleid van <organisatie>. Dat maakt het mogelijk om met nodig en voldoende precisie de betrekking/relatie te registreren die toegespitst is op ziektekostenverzekering. ‘In’ die relatie, zoals figuur 22 weergeeft, geldt vervolgens eenduidig de verzekeringspolis (voor ziektekosten). Figuur 22 is vergaand ontleend aan figuur 12. Zo is meteen registratie voorzien van certificatie van verzekeraars door bevoegd gezag.

Deel III

Dynamiek van toegevoegde informatiewaarde

27. Het ene beroep is het andere niet

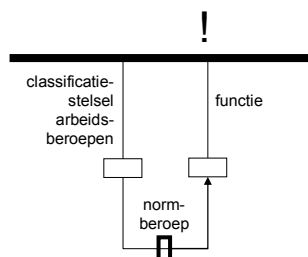
Na het submodel Suwinet-stamgegevens volgen in *Deel I, Beschrijving en gegevensmodel van Gegevensregister SUWI 4.0* nog elf sub- ofwel deelmodellen. Wat deel III daaruit behandelt, is selectief. (De meeste) details blijven achterwege. De nadruk ligt op samenhang op maatschappelijke schaal van informatieverkeer. Zoals echter reeds aangegeven in deel II, kan schijn bedriegen. Wat volgens een aparte informatiebehoefte min of meer logisch verschijnt als een detail, kan op stelselschaal juist een aantal verknopingen vergen. Als voorbeeld is <geboorteplaats> enigszins uitgewerkt; zie figuren 13 tot en met 15. Het eerste (verdere) submodel in *Deel I, Beschrijving en gegevensmodel* betreft arbeidsmarktkwalificaties. Met dat etiket staat daar ook een entiteit vermeld. Het lijkt erop dat het gaat om eigenschappen van de zgn cliënt. Dat is maar de vraag. In werkelijkheid gaat het om uitslagen van beoordeling. Wie bepaalt in hoeverre, bijvoorbeeld, de werkervaring van de cliënt aansluit op het bemiddelingsberoep? Trouwens, is zijn schriftelijke taalbeheersing uitsluitend relevant in de context van arbeidsmarktkwalificaties? Om welke taal gaat het eigenlijk? Een andere entiteit betreft overige taalbeheersing. Daarbij wordt expliciet de taal vermeld, zodat eerder impliciet de Nederlandse taal bedoeld is. Impliciete aannames zijn genoeg voor een strikt overeenkomstige, dus stabiele informatiebehoefte. Op stelselschaal loopt verkeer voor allerlei informatiebehoeften door elkaar. Dáárom vormen implicaties daar een risico.

Genoemde entiteit met arbeidsmarktkwalificaties blijkt, zeg maar, gemengd gevuld. Daarom is het verstandiger om daar in eerste aanleg andere entiteiten af te lopen. Waarschijnlijk blijft er na stelselmatige behandeling dáárvan slechts een kleine verzameling eigenschappen over die alsnog stelselmatig geplaatst moeten worden.

Met opleiding(en) als kwalificaties lukt dat vlot. Zie paragraaf 16 met figuur 12. Met andere woorden, het algemene(re) fundament voorziet daarin reeds adequaat.

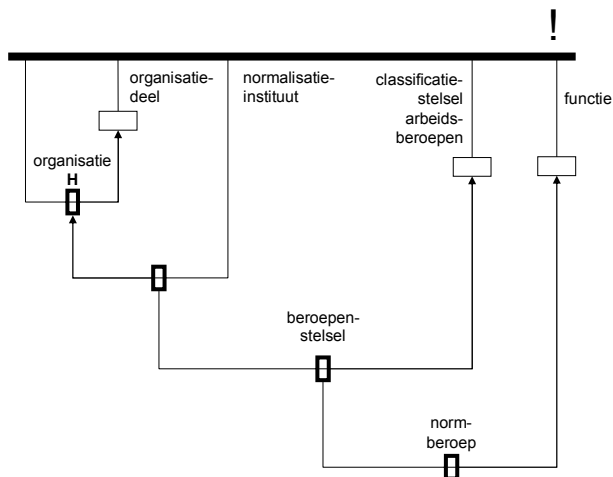
De werkervaring komt hier later aan bod, te weten naar aanleiding van de submodellen voor arbeidsgegevens en arbeidsverleden. Wat daarover geregistreerd staat, kan tevens als arbeidsmarktkwalificaties beschikbaar zijn.

Op beroep gaat deze behandeling van het submodel Suwinet-arbeidsmarktkwalificaties wel meteen in. Een exemplaar van een <beroep> is als kwalificatie stellig ontleend aan een verzameling. In figuur 23 is die verzameling op haar beurt afgeleid van <functie>.

figuur 23: Genormeerde beroepen.

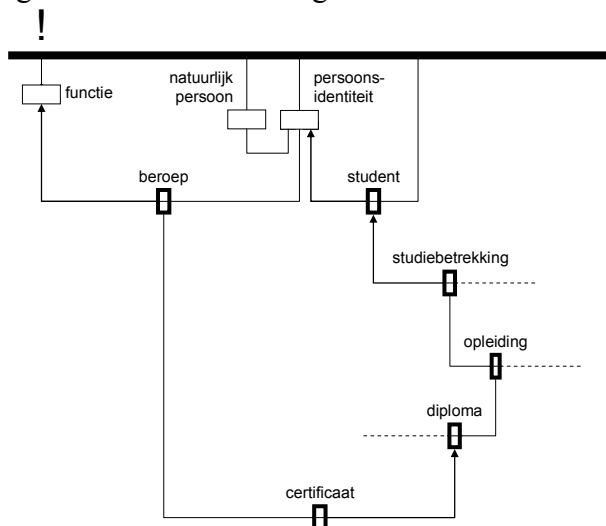
Zo'n model valt uiteraard weer te verbreden/-diepen door erin op te nemen welke instantie verantwoordelijkheid draagt voor de normering in kwestie. Figuur 24 laat zien hoe dat met wat extra relaties werkt.

figuur 24: Explicitering van organisatie als normalisatie-instituut.

Zodra <normalisatieinstituut> expliciet in beeld is, kan het tevens voor andere relaties worden benut. Enigszins vergelijkbaar kwam dat in paragraaf 15 reeds ter sprake, maar zijdelings, onder de noemer van certificering van <vermogenstoetser>. Inderdaad rijst de vraag naar wie een <normalisatie-instituut> ... normaliseert. De horizon laat een, nota bene veranderlijke, grens trekken voor wat telt als informatiestelsel met bijbehorende borging voor samenhang door informatieverkeer.

Wie bepaalt eigenlijk welk <beroep> iemand heeft? In elk geval kan iemand, wellicht wat merkwaardig uitgedrukt, helemaal zèlf één of meer <beroep>en hebben. Dat kan, maar hoeft dus niet, het gevolg zijn van een succesvol afgesloten (beroeps)<opleiding>. Met een <diploma> als blijk van succes, schetst figuur 25 een (eventueel) bijbehorend model. Zie figuur 20 voor uitwerking die hier omwille van overzicht weggelaten is.

figuur 25: Een grondslag voor beroepsaanduiding.

Vanuit <opleidingsaanbod> van een <opleidingsinstituut> in figuur 20 kan vervolgens bijvoorbeeld — maar hier niet uitgewerkt — een relatie gevestigd worden met <normberoep> zoals figuur 24 toont. Of een <opleidingsinstituut> al dan niet tevens een <registeropleidingsinstituut> is (zie ook figuur 20), beïnvloedt immers de betekenis die aan <beroep> van <persoonsidentiteit> toegekend wordt.

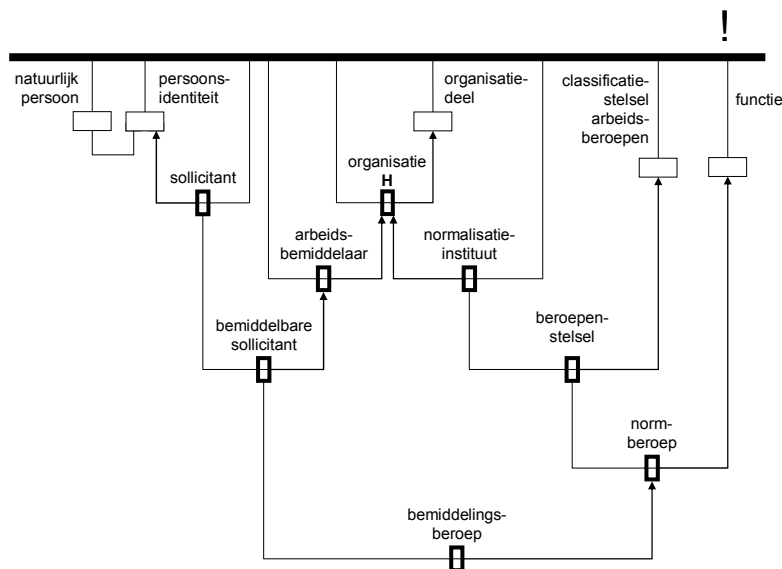
Een <diploma> behaald voor een <opleiding> is niet het enig mogelijke criterium voor een <beroep>. Lidmaatschap van een beroepsvereniging oid. kan, of zelfs moet, eveneens tellen.

Op haar beurt is zo'n vereniging dan stellig erkend als ... registervereniging. Dat valt allemaal uiteraard netzo eenduidig in een stelselmatig informatiemodel te schetsen, maar blijft hier achterwege.

Nu bemoeien Suwinet-partijen zich vaak (pas) met arbeidsbemiddeling, omdat iemand blijkbaar op eigen kracht niet aan werk komt. Dat kan liggen aan het beroep waarvoor geen marktvrage (meer) bestaat. Maar wie weet heeft iemand wel degelijk een veelgevraagd beroep, maar schort het aan zijn persoonlijke presentatie. In elk geval kan de betrokken Suwinet-partij voor de persoon in kwestie mikken op een bemiddelingsberoep. Dat roept weer vragen op zoals Wie bepaalt dat? en Wie hanteert diezelfde aanwijzing?

Het Suwi Gegevensmodel suggereert dat zodra iemand als cliënt bekend is, hij dat potentieel meteen voor alle Suwinet-partijen is. Dat lijkt een te grove verklontering. Blijkbaar gaat het specifiek om arbeidsbemiddeling. Daarvoor kan een organisatie blijkbaar optreden als <arbeidsbemiddelaar>. Van de persoon wordt verwacht dat hij zich als <sollicitant> gedraagt. Vanuit het standpunt van de <arbeidsbemiddelaar> is de <sollicitant> dan een cliënt. Gezien vanuit de <sollicitant> is die ene organisatie echter zijn <arbeidsbemiddelaar> en hij dus als zodanig <bemiddelbare sollicitant>. Dat moet toch een productievere oriëntatie zijn. Want de bemiddelaar heeft al werk, terwijl de persoon in kwestie er juist aan geholpen moet worden. Daarom moeten relaties zoveel mogelijk van die persoon uitgaan.

Nu heeft de persoon van zichzelf wellicht al een beroep. In zijn hoedanigheid als <bemiddelbare sollicitant> kent de <arbeidsbemiddelaar> hem eventueel één of meer <bemiddelingsberoep>en toe. Het ligt voor de hand dat juist de <arbeidsbemiddelaar> daarvoor een keuze maakt uit een <normberoep>en.

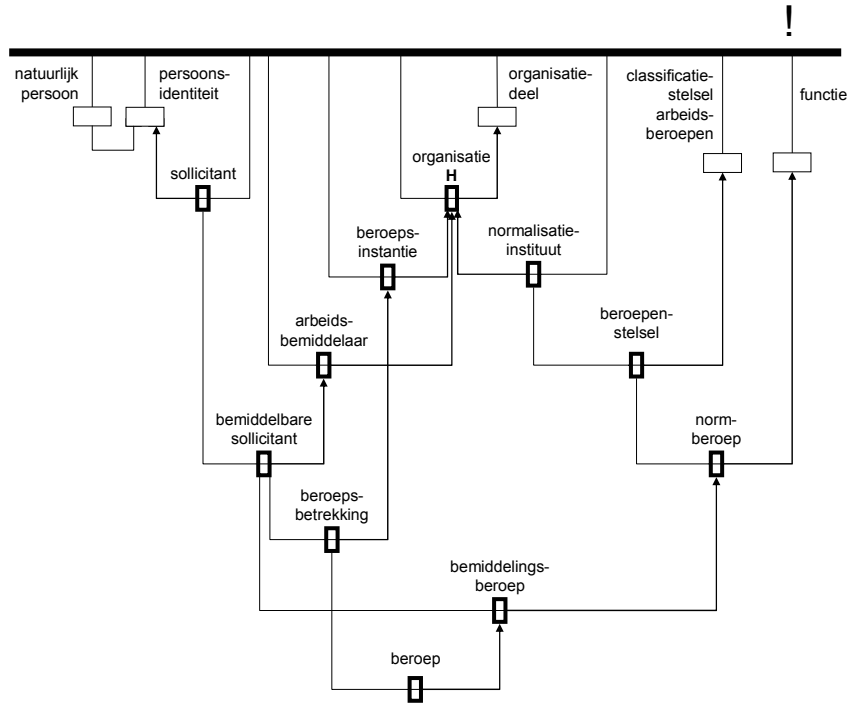

figuur 26: Contextualisering van bemiddelingsberoep.

Figuur 26 bevestigt nogeens hoeveel explicieter registratie moet zijn ter borging van eenduidige betekenissen, zodra het bereik met informatieverkeer de grens van het strikt apart functioneren overschrijdt.

Vervolgens biedt <bemiddelingsberoep> dankzij rigoureuze positionering een aanknopingspunt voor verdere eenduidig betekenisvolle (informatie)relaties. Is er een relatie van <bemiddelingsberoep> met <beroep>, zoals hierboven uitgewerkt? Zo ja, dan zijn via <beroep> eventuele certificeringen toegankelijk (mits de gebruiker in kwestie daarvoor geautoriseerd is ...). Volgt de persoon wellicht een <opleiding> om zich te kwalificeren? Indien hij daarvoor slaagt, is dat ook weer helemaal zijn beroep wat de betekenis van <bemiddelingsberoep> in relatie ermee uiteraard versterkt.

Over contextuele verschillen van betekenis gesproken, wellicht gaat de <bemiddelbare sollicitant> niet akkoord met het <bemiddelingsberoep> dat de <arbeidsbemiddelaar> voor hem volgt. Kan hij er ... beroep, bezwaar dus, tegen aantekenen? Welke organisatie geldt daarvoor als beroepsinstantie? Is tegen de uitspraak dáárvan nog beroep mogelijk? In figuur 27 verschijnt beroep opzettelijk meervoudig. Nadere inspectie leert dat de betekenis pèr context eenduidig is.

figuur 27: In beroep tegen beroep.

Ook figuur 27 is slechts weer een aanzet tot een stelselmatig steekhoudend model. Het lijkt de moeite waard om voor die schaal het in-beroep-gaan zo generiek mogelijk te faciliteren qua informatievoorziening. Daarvoor zijn tevens internationale betrekkingen relevant. Ter afsluiting van onderzoek/ontwerp naar aanleiding van het submodel Suwinet-arbeidsmarktkwalificaties past de opmerking dat, zoals in deel II vastgesteld voor de zgn stamgegevens, de bron van de meeste informatie buiten Suwinet ligt. Dat de Suwinet-partijen degelijke informatie overwegend slechts herordenen, nota bene vaak met verlies van oorspronkelijke context, valt pas op vanuit een redelijk consequente aanzet tot stelselmatig perspectief voor betekenisordening.

28. Terug naar de bron

De submodellen voor arbeidsgegevens en arbeidsverleden staan hier samen behandeld. Modelmatig verdwijnt het verschil, zodra informatie (ook) consequent volgens het tijdsaspect verbijzonderd blijft.

Uit beide submodellen valt moeilijk op te maken, met welke detaillering informatie geregistreerd staat. Het lijkt erop, dat de arbeidsverhouding tussen werkgever en cliënt niet gespecificeerd staat volgens een (eventuele) functie. Wat gebeurt er als de cliënt-als-werknemer van functie wisselt bij één dezelfde werkgever? Blijft het bij die ene arbeidsverhouding? En wanneer al dan niet door functiewisseling het loon wijzigt, komt dat tot uitdrukking in een volgende loonperiode?

Ook hiervoor geldt weer dat de informatiebron(nen) zich buiten de Suwinet-partijen bevinden.

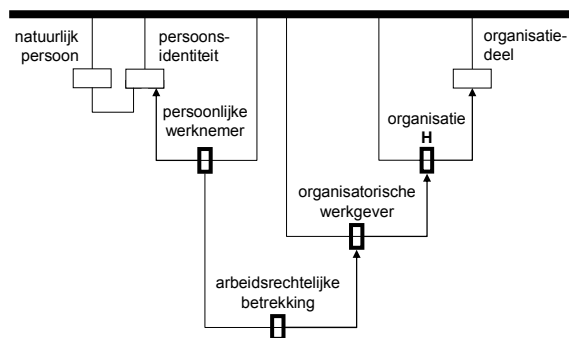
Op zoek naar stelselmatigheid is een productieve vraag bijvoorbeeld of de manier waarop de Suwinet-partijen dergelijke informatie (gaan) bijhouden, nog altijd zou beantwoorden aan de informatiebehoefte aan die bron. Aangenomen dat de informatie ontleend is aan personeels- en salaris(informatie)systemen van/voor werkgevers, zijn stellig allerlei details voor de Suwinet-partijen niet van toepassing verklaard. Maar het lijkt er dus op, dat die partijen vervolgens niet of nauwelijks iets toevoegden. Dan is het voor een stelselmatische opzet logisch om de verbijzondering van die oorspronkelijke informatie te vatten. Ondermeer Suwinet-partijen kunnen daaruit, mits geautoriseerd ..., dan zus-of-zo samenvatting verkrijgen. Het idee is dus opnieuw om de fundering met reële variëteit zo hecht mogelijk te krijgen. Daarop kan betrekkelijk eenvoudig, want ook verder eenduidig, van alles en nog wat worden gebouwd. Dat lukt omdat elke verbijzondering een karakteristieke toegevoegde informatiewaarde is.

Traditioneel voert een organisatie een eigen informatiesysteem voor personeelsbeheer. Als vermeend eigenaar van zijn werknemers inclusief informatie erover blijft de ene werkgever doorgaans impliciet.

Op stelselschaal wringt die aanname subiet. Zowel werknemer, als werkgever moet expliciet bekend zijn. (Pas) dat maakt hun expliciete (arbeids)betrekking mogelijk, enzovoort.

Nota bene, onder de noemer van arbeidsverhouding faciliteert Suwi Gegevensmodel die méér-op-méér relatie nadrukkelijk. In dat opzicht is het model en bijbehorend operationeel informatieverkeer beslist stelselmatisch.

Terug naar de directe relatie tussen werknemer en -gever, die immers de basis vormt voor (eventuele) betrokkenheid van allerlei andere partijen zoals in Suwinet. In de verwachting dat betekenissen (lees ook: eigenschappen) eenvoudiger eenduidig zijn te bepalen vanuit een funderend verschil, stelt figuur 28 de afleiding voor van <persoonlijke werknemer> en <organisatorische werkgever>. Daartussen bestaat de <arbeidsrechtelijke betrekking>. Merk op dat ook de werkster in dienst van een <huishouding> netjes past in dat model. Want <huishouding> is immers afgeleid van <organisatie>, zodat via <organisatie> verband bestaat tussen <huishouding> en <organisatorische werkgever>. De noodzaak van dergelijk verband vormde eerder uiteraard ook een reden om die afleiding van <huishouding> van <organisatie> alvast maar te doen.

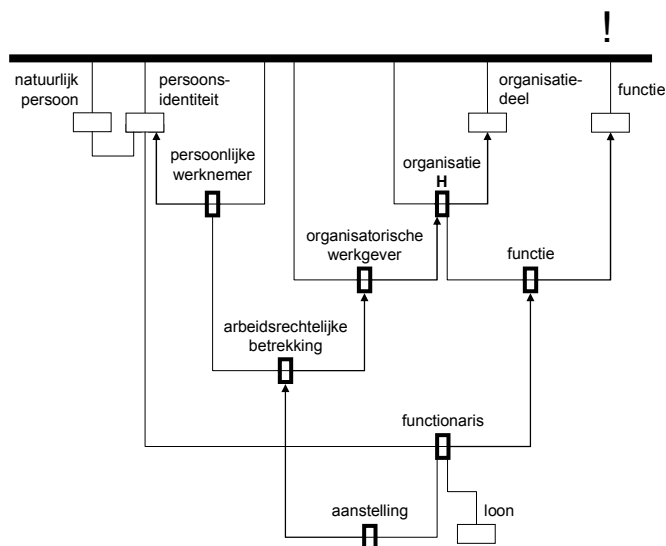

figuur 28: Een expliciete relatie vergt expliciete aanknopingspunten.

Volgens de heersende arbeidsverhoudingen kent de <organisatorische werkgever> <functie>s, die <werknemer>s vervullen. Dat staat geschetst in figuur 29.

Zo'n model ziet er in eerste aanleg wat rommelig uit. Stel dat persoon x lid is van voetbalvereniging y, waar hij linkshalf speelt in het vijfde seniorenteam en een baan heeft als trainer van het hoogste jeugdelftal.

Club y kent als functie ondermeer lid. Als <persoonsidentiteit> is x een <functionaris> van de <functie> met waarde 'lid.' Daar speelt geen werknemerschap, noch is de voetbalvereniging als zodanig zijn werkgever.

figuur 29: Organisatorische functionarissen.

Vergelijkbare relaties gelden voor x als <functionaris> van de <functie> linkshalf van de <organisatie> y/vijfde seniorenteam.

Dat verandert met zijn baan als trainer. Nu geldt x als <werknemer> en y als <werkgever>.

Zij kennen als zodanig een <arbeidsrechtelijke betrekking>. Er bestaat tevens de

<organisatie> y/team a1. Die <organisatie> heeft de <functie> van trainer. Als

<persoonsidentiteit> vervult x die <functie>, is met andere woorden de <functionaris> in

kwestie. Maar in dat geval geldt tevens zijn aanstelling in het kader van de <arbeidsrechtelijke betrekking> (die bestaat tussen hemzelf als <werknemer> en y als <werkgever>).

Het submodel voor Suwinet-arbeidsgegevens vermeldt ondermeer als entiteit

“werkzaamheden anders dan in arbeidsverhouding.” Die lijkt eveneens te passen in het algemeen gestructureerde model van figuur 29.

Wat <loon> betreft, geeft figuur 29 de allersummiërende aanzet. Daar geldt het slechts als onmiddellijke verzameling eigenschappen van <functionaris>. Vergelijkbaar kan verlof daaronder gehangen worden.

In werkelijkheid kan voor de beloning voor functievervulling een verwijzing gelden naar gestructureerde, wie weet genormeerde loonopbouw. Voorts kan organisatorische <functie>vervulling tellen als <inkomensbron> van een <inkomenspersoon> (zie figuur 17).

Dat klinkt in eerste aanleg allemaal reuze gekunsteld, maar voor voldoende overzicht over stelselmatige samenhang zijn blijkbaar hier en daar termen nodig die wat gewenning vergen.

Het submodel Suwinet-arbeidsgegevens bevat tevens entiteiten voor welke Suwinet-partijen zich met een arbeidsverhouding bemoeien. Het ligt voor de hand dat naar de aard van bemoeienis te splitsen, zodat (ook verdere) betekenissen eenduidig gepositioneerd zijn. Let wel dat een Suwinet-partij wat modellering betreft geen geprivilegieerde plaats verdient. In welke hoedanigheden zij optreedt, moet netzo expliciet gemaakt zijn als geldt voor elke organisatie. Slechts op die manier kunnen vervolgens nadere relaties tot uitdrukking komen, wat allemaal bijdraagt aan nodige en voldoende contextuele verbijzondering voor stelselmatige betekenisordening.

Hetzelfde geldt dus voor een <organisatie> die werkt als administratiekantoor (ook een entiteit in het behandelde submodel) voor een werkgever. Als het goed is, spreken dergelijke afleidingen en hun verdere verknopingen inmiddels voor zichzelf. In dit schetsontwerp blijven ze daarom achterwege.

Ook de submodellen voor arbeidsgegevens en –verleden bevestigen de externe herkomst van

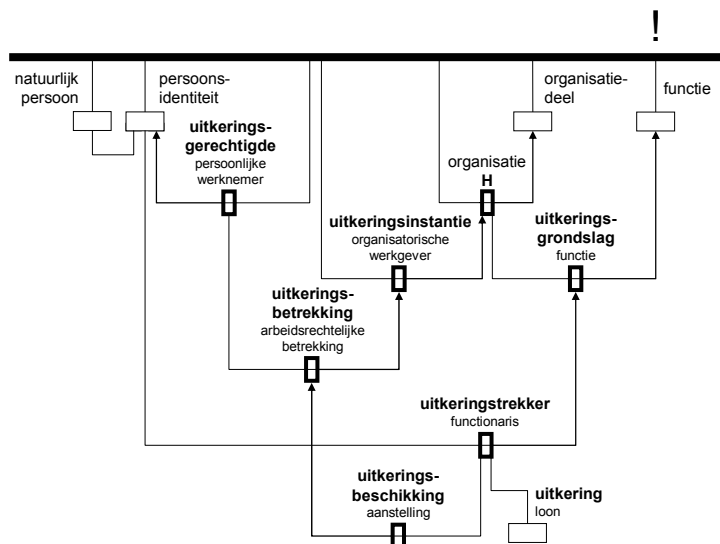
de meerderheid van de informatie die de Suwinet-partners gebruiken. De stelselmatige opzet met navenant drastisch mindere beheerslasten, hogere kwaliteit e.d. belooft voordeel.

29. Hergebruik van structuur

Een uitkering is iets anders dan een (werk)loon, nietwaar? Hoewel de feitelijke betekenis anders uitpakt, kan echter de structuur van de betekenisordening vergaand vergelijkbaar zijn. Die overeenkomst kan pas opvallen, nadat <loon> in zijn oorspronkelijke context gemodelleerd staat zoals in figuur 29. Afgaande op de verdichting in de submodellen Suwinet-arbeidsgegevens en –arbeidsverleden is die kans verkeken. Daarom wijkt het submodel Suwinet-uitkeringsgegevens sterk af.

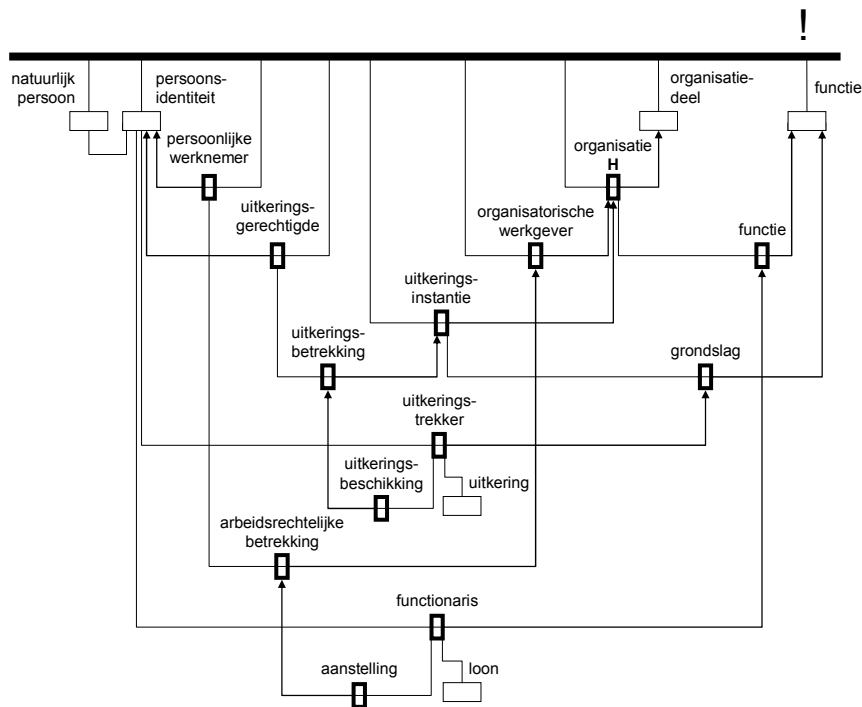
Figuur 30 toont daarentegen precies dezelfde structuur als figuur 29. Wat slechts veranderde, zijn enkele aanduidingen. Om de vergelijking te vergemakkelijken staan de aanduidingen uit figuur 29 herhaald, zij het met kleinere letters.

Nota bene, het model van figuur 30 is algemener geldig dan uitkeringen onder de noemer van werk & bijstand. Bijvoorbeeld ook (overige) persoonsgerichte ‘subsidies’ passen.

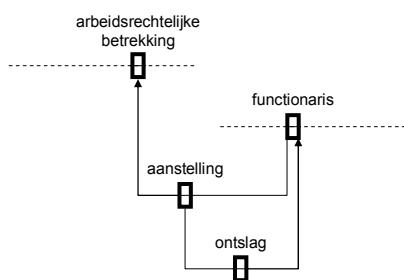

figuur 30: Loon naar uitkering.

Het is verleidelijk om met twee gelijke structuren vervolgens slechts één en dezelfde structuur te benutten. In dit geval zou een <uitkeringsinstantie> eveneens moeten gaan gelden als een <organisatorische werkgever>, terwijl ook de <uitkeringsgerechtigde> doorgaat voor een <persoonlijke werknemer> enzovoort. Daartegen pleit dat het onderscheid nodig is voor verdere contextuele verbijzonderingen van betekenissen. Figuur 31 voegt figuren 29 en 30 samen. En als het dan toch naast elkaar komt te staan, is het beter om uitkerings<grondslag> niet als relatie vanuit <organisatie>, maar vanuit <uitkeringsinstantie> te beschouwen. Voor uitkeringen betreft de specifieke oriëntatie van Suwinet-partijen werk en bijstand. Daarom verschijnt informatie over ondermeer ontslag in het submodel uitkeringsgegevens. Ontslag is echter primair een zaak tussen werkgever en –nemer. Het komt neer op beëindiging van een <aanstelling>. Als zodanig past het modelmatig als relatie tussen <aanstelling> en <functionaris>, zoals figuur 32 apart aangeeft.

figuur 31: Overzicht door overeenkomstige detaillering van loon-, respectievelijk uitkeringscontext.

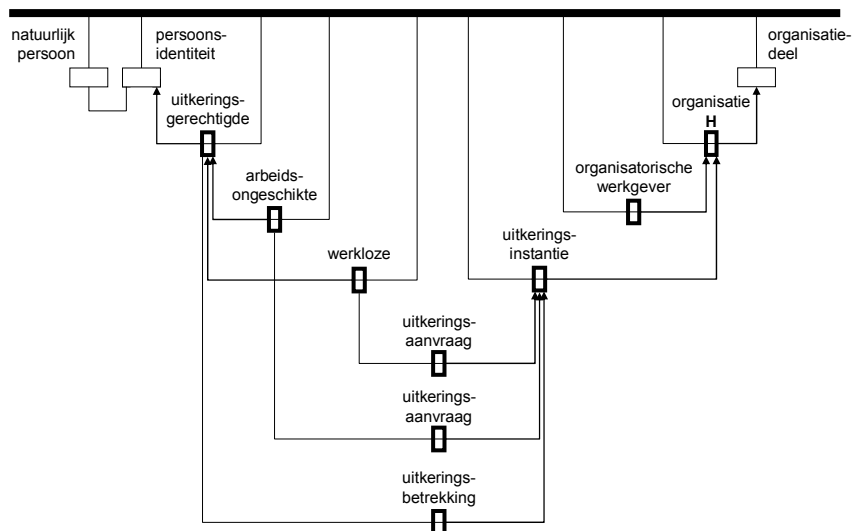
figuur 32: Aanstelling als context van ontslag.

Dit roept de vraag op, of <aanstelling> inderdaad noodzakelijke voorwaarde voor <ontslag> is. Wat minder strak is bijvoorbeeld <ontslag> als relatie tussen <functionaris> en <arbeidsrechtelijke betrekking> (hier niet geschetst).

Een uitkeringsaanvraag kan verwijzen naar (eventueel) <ontslag>. Maar <ontslag> is niet relevant voor elke <uitkering>. Indien dergelijke details inderdaad afwijken, moeten stelselmatig de diverse (soorten) uitkeringsaanvragen dienovereenkomstig verbijzonderd gemodelleerd zijn, maar met behoud van netzo reële overeenkomst. De aanzet daarvoor biedt nadere verbijzondering van <uitkeringsgerechtigde>. In welke verschijning(en) komt iemand voor een <uitkering> in aanmerking? Bij wijze van voorbeeld gelden hier voor werk en bijstand twee zulke aanleidingen, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Figuur 33 maakt een begin met schematische uitwerking.

Wie als <arbeidsongeschikte> een <uitkeringsaanvraag> doet, zo volgt uit figuur 33, doet een andere <uitkeringsaanvraag> dan als <werkloze>. Hij kan dergelijke verschillende aanvragen wel bij dezelfde <uitkeringsinstantie> doen. Mocht dat niet opgaan, dan moet de overeenkomstige beperking eveneens in het stelselmatige informatiemodel tot uitdrukking komen ...

Het submodel Suwinet-uitkeringsgegevens is op zichzelf al zeer uitgebreid. Ook de verdere details zijn stelselmatig eenduidig te plaatsen volgens de (hoofd)lijnen die hier geschetst staan.

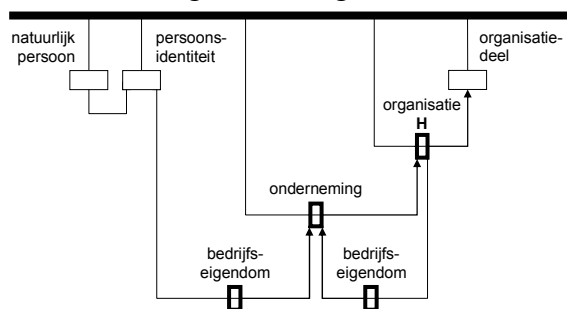
figuur 33: Gedifferentieerde aanvragen.

30. Het hemd-van-je-lijf als vermogensbestanddeel

Aansluitend op het submodel uitkeringsgegevens bevat *Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel* van *Gegevensregister SUWI 4.0* het submodel met “de gegevens die nodig zijn voor een aanvraag van een uitkering van de Wet Werk en Bijstand (WWB).” Zachtjes uitgedrukt, daar kan nogal wat bij komen kijken. Opnieuw betreft het echter overwegend informatie die elders, dus buiten de Suwinet-partijen, reeds beschikbaar is, respectievelijk zou moeten zijn.

Het is ondoenlijk hier het submodel Suwinet-aanvraag WWB uitputtend te behandelen. Welke stelselmatige hoofdlijnen kunnen er doorheen getrokken worden?

De aanvraag moet vermelden of de aanvrager een (eigen) bedrijf heeft. En/of is iemand anders die tot de omvattende <persoonhuishouding> behoort bedrijfseigenaar? Is dat bedrijf failliet gegaan? Heeft het faillissement de eigenaar nog iets opgeleverd? Figuur 34 schetst daarvoor een stelselmatige fundering.

figuur 34: Eigendomsverhouding van onderneming.

Het eventuele faillissement van een <onderneming> verdient uiteraard ook weer adequate contextualisering. Op z'n minst moet daarvoor de <sovereiniteit> bekend zijn. Indien de aanvrager verbleef in een penitentiaire inrichting, “detentie,” moet hij de ontslagdatum opgeven. Welke informatieve fundering daarvoor stelselmatig geldt, blijft hier buiten beschouwing. Daar geldt de <persoonsidentiteit> als <verdacht persoon>, <veroordeeld persoon> ...

Het submodel Suwinet-aanvraag WWB herhaalt gedeelten van de submodellen arbeidsgegevens en –verleden.

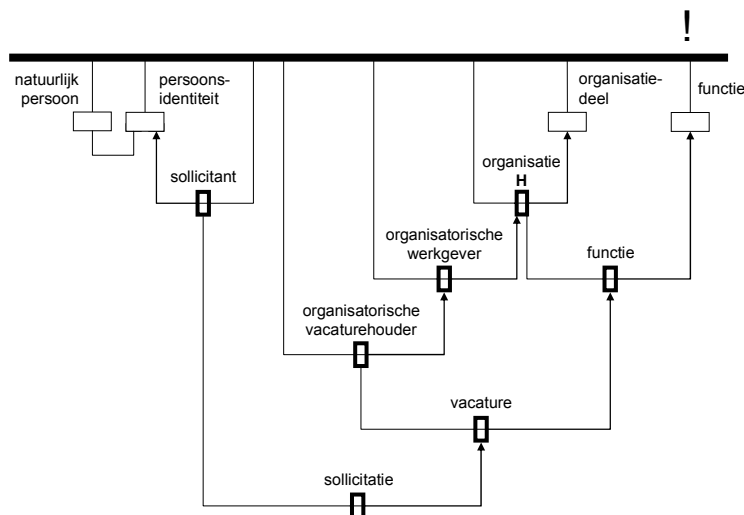
De meeste aandacht gaat in dat submodel echter uit naar de (financiële) inkomens- en vermogenspositie van de aanvrager, alsmede van zijn mede-leden van hun huishouding. Wat de behandeling van de aanvraag betreft, zou dat allemaal gestroomlijnd kunnen worden tot uitkomsten van inkomenstoets x en vermogenstoets y. De toetsinstanties in kwestie kunnen dan beschikken over relevante details. Daarvoor bevatten de paragrafen 15 en 22 een aanzet. Voor het idee van stelselmatige betekenisordering geeft het submodel Suwinet-aanvraag WWB geen verdere structurele aanleiding voor onderzoek en ontwerp.

31. Toenemend hergebruik dankzij stelselmatige fundering

Suwinet-partijen staan tevens opgesteld om “de toetreding van de cliënt tot de arbeidsmarkt [te] bevorderen.” De informatie die met dat doel uitwisselbaar is, staat vermeld in het submodel Suwinet-arbeidstoeleidingsgegevens.

Dankzij de stelselmatige oriëntatie zijn relevante hoofdlijnen reeds verkend naar aanleiding van Suwinet-submodellen die hier eerder besproken zijn. Het onderscheid tussen <sollicitant> en <bemiddelbare sollicitant>, zie figuur 26, biedt eenduidige aanknopingspunten voor verdere verbijzonderingen van betekenissen.

Een element/entiteit die tot dusver nog niet in beeld was, is <vacature>. Opnieuw geldt dat bijbehorende informatie buiten de Suwinet-partijen ontstaat, zoals figuur 35 schetst.

figuur 35: Werkgever als vacaturehouder.

Wat een <arbeidsbemiddelaar> al dan niet bijdraagt aan de <sollicitatie> van een <sollicitant> kan accuraat via <bemiddelbare sollicitant> geregistreerd worden. Daartoe behoort het eventuele zgn trajectplan.

Het submodel Suwinet-arbeidstoeleidingsgegevens bevat diverse beoordelingen, zoals verwijtbaar gedrag en motivatie. Dat zijn dan geen eigenschappen van de <sollicitant>, maar van de <bemiddelbare sollicitant>. Indien de <bemiddelbare sollicitant> daartegen beroep kan aantekenen, schetst figuur 27 reeds de aanzet voor bijbehorend informatiemodellering.

Overigens kan een verwijt eveneens als beroep/bezwaar worden beschouwd, maar in dit geval door de <arbeidsbemiddelaar>. Voor een dergelijk <beroep> is geen <beroepsinstantie> (bekend).

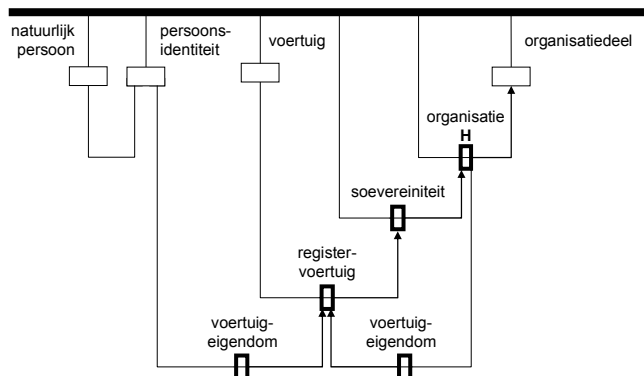
Voor verdere opmerkingen met stelselmatige strekking geeft het submodel Suwinet-arbeidstoeleidingsgegevens geen aanleiding. Eerder gevestigde aanknopingspunten kunnen worden benut voor diverse verbijzonderingen van betekenissen.

32. Vijf in één klap

In de volgorde die *Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel van Gegevensregister SUWI 4.0* aangeeft, resteren vijf submodellen.

Het eerste submodel uit die reeks betreft ontsluiting gegevens uit Polisadministratie. Daarin staat centraal wat figuur 17 weergeeft als <inkomenspersoon>. Daarbij gaat het voor de Polisadministratie om een deelverzameling van mogelijke <inkomensbron>nen. Algemener zou dat de uitkomst van een bepaalde <inkomenstoets> kunnen zijn.

Dan volgt het submodel voor ontsluiting van gegevens uit Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Figuur 36 past nogmaals het recept toe voor — de aanzet tot — een bijbehorende basisregistratie.

figuur 36: Eigendomsverhouding voertuig.

Zoals eerder opgemerkt over GBA, is het de vraag of het register van RDW dekkend is. De eigendomsrelaties kunnen uiteraard ook direct vanuit <voertuig> worden gemodelleerd, met dan eventueel <registervoertuig> als verbijzondering dáárvan.

Een vergelijkbaar (basis)model geldt uiteraard voor onroerend goed, waarover Suwinet-partijen informatie wensen als vermogensbestanddeel.

Het submodel Suwinet-adresgegevens blijft verder buiten beschouwing. Zie paragraaf 18 hierboven.

Het submodel dat onder de naam Suwi-algemeen “algemene procesgegevens [...] die binnen Suwinet van belang zijn” vermeldt, leidt evenmin tot nieuw inzicht voor stelselmatige betekenisordening. Een Suwinet-partij is allereerst een <organisatie>, waarna afgeleide verschijningsvormen gemodelleerd kunnen worden zoals <uitkeringsinstantie> en <arbeidsbemiddelaar>.

Het allerlaatste submodel in die *Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel van Gegevensregister SUWI 4.0* betreft “de gegevens die het Inlichtingenbureau (IB) gebruikt in haar faciliterende functie bij het onderzoek naar samenloop van een uitkering met andere uitkeringen, arbeidsverhouding, studiefinanciering, inschrijving hoger onderwijs of met een te hoog vermogen.” Daarvan zijn de voornaamste ingrediënten eveneens tijdens de behandeling van ‘eerdere’ Suwinet-submodellen de revue gepasseerd.

literatuur

Berlin, I., *The Proper Study of Mankind: An Anthology of Essays*, Pimlico, 1998.

Bureau Keteninformatisering Werk & Inkomen, *Gegevensregister SUWI 4.0: Deel 1, Beschrijving en gegevensmodel*.

———, *Suwi Gegevensregister Woordenboek*.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, *Regeling SUWI*, 2001.

Wisse, P.E., *Metapattern: context and time in information models*, Addison-Wesley, 2001.

over de auteur

Dr ir Pieter Wisse (www.wisse.cc) is informatiekundig ontwerper en directeur van Information Dynamics, ontwerpbureau voor civiele informatiekunde. Hij ontwikkelde met Metapatroon een methode voor stelselmatige betekenisordening volgens verbijzondering naar context en tijd. Pieter studeerde wiskunde en bestuurlijke informatievoorziening (TU Delft) en promoveerde op semiotische ontologie (Universiteit van Amsterdam). Hij is eveneens research fellow bij het PrimaVera onderzoeksprogramma in informatiemanagement.